

Ticaret Hukuku Ders Notları

Ekonomihukuk.com

Ders notu sürekli güncellenmektedir. Bundan dolayı en güncel halini ekonomihukuk.com 'da bulabilirsiniz.

Ders sorularını <http://ekonomihukuk.com/ticaret-hukuku> linkini ziyaret ediniz.

Ders notunun başka sitelerde paylaşımı yasaktır. Her hakkı saklıdır.

Ticaret Hukukuna Giriş

Bu yazıda Ticaret hukukuna hakim olan sistemler, ticari işletme kavramı, ticari işletme ile ilgili hukuki işlemler anlatılmıştır. İyi çalışmalar dileriz.

İktisadi hayatla yakından ilişkili olan hukuki işlem ve fiiller ile ticari faaliyetlerden doğan işlem ve fiillere ilişkin esasları dikkate alan hukuk dalı ticaret hukukudur.

Ticaret Hukukuna hakim Olan Sistemler

- Subjektif sistem; Uygulama esaslarının merkezinde tacir vardır. Tacirler hukuku olarak da adlandırılabilir ticaret hukuku.
- Objektif sistem; burada önemli olan ticari işlemdir. Kişiler önemli değildir.
- Karma sistem; hem tacir'in hem de ticari işlemin esas alındığı sistemdir.
- Modern sistem; bu sistemin temelinde ise ticari işletme vardır.

Ticari işletme Nedir ?

- *Esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan, faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işlemlerdir.*
- Kazanç Elde Etmeyi Amaçlamak; ticari işletme gelir sağlamayı hedef edinmesi gerekir. İşletmenin zarar etmesi ticari işletme olmaktan çıkarmaz.
- Süreklilik; işletmenin süreklilik niyetiyle kurulması gerekmektedir. İşletmelerin kısa sürede kapanması sürekli olmadığı anlamına *gelmez*.
- Bağımsızlık; Hem iç ilişkide hem de dış ilişkide başka bir işletmeye bağlı olmamak anlamına gelmektedir. Örneğin şubeler bağımsız olmadığı için ticari işletme değildir.
- Esnaf faaliyetini aşma; TTK'de şu ölçütler esas alınmıştır; ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanması, kazancı kararnamede gösterilen sınırı aşmamalı , sanat veya ticaret ile uğraşmalı, basit usulde vergilendirilmeli.

1. Esnaf İşletmesi

İster gezici olsun ister bir dükkanda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan ve geliri belirlenen üst sınırları aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır.

Esnaf için uygulanacak ticari hükümler;

- İşletme adı kullanabilme
- Ücret isteme hakkı
- Hapis Hakkı
- Ticari İşletme rehni kurabilme

2. Merkez Şube Ayrımı

Merkez: aynı veya birbirine bağlı konularda çalışan şube veya şubelere iç idare bakımından emir ve direktif veren ve şube hesaplarının neticede toplandığı işyeri olarak tanımlanır. Ticari işletmelerin merkezleri tektir. Birden fazla ikametgahı olabilir. emir ve direktif veren işletme merkez sayılır.

Şube: bir ticari işletmeye bağlı olup ister merkezin bulunduğu sicil çevresi içinde isterse başka bir sicil çevresi içinde olsun bağımsız sermayesi ya da muhasebesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kendi başına sınai veya ticari faaliyetin yürütüldüğü yerler ve satış mağazaları şubedir.

Kısaca şube; iç ilişkilerinde bağımlı, dış ilişkilerde bağımsız, idare ayrılığı olan; yer, sermaye ve muhasebe ayrılığı da olanıdır.

3. Merkez Şube Ayrımı Sonuçları

- Şube tarafından merkezin ticaret unvanı kullanılırken şube olduğu belirtilmelidir.
- Şubeler bulundukları yer ticaret siciline şube olduklarını belirterek tescil ve ilan olunurlar.
- Her şubeye bir temsilci tayin edilmesi zorunludur.
- Ticari işletme devredildiğinde şubelerde bu kapsama girer.
- Şubeler merkezden farklı olarak bulundukları yerdeki ticaret ve sanayi odalarına kaydolmak zorundadır.
- Şubelerin hukuki işlemlerinden dolayı açılacak davalar hem merkezde hem de şubenin bulunduğu yerde açılabilir.

Ticari İşletme ile İlgili Hukuki İşlemler

1. Devir: Devir ticari işletmenin aktif ve pasifi ile bir bütün halinde olmalıdır. Devir yazılı olarak yapılmalı ve maddi ve maddi olmayan unsurlar ayrıca borç ve alacaklar da bütün olarak devredilmelidir. Devir kapsamı dışında bulunanlar işletmenin bir bütün olarak devamlılığını sağlayacak şekilde devredilmelidir.

Not; ticaret unvanı tek başına devredilemez.

Borçlar konusunda devreden devralanlar birlikte 2 yıl müteselsilen sorumlu olur. Devirden sonra yapılmış borçlardan ise devreden sorumlu değildir.

Taraflar “borçtan sorumsuzluk anlaşması” yapabilirler. Fakat bu 3. kişilere karşı ileri sürülemez.

2. Rehin

Bir borcun yerine getirilmemesinin teminatı olarak gösterilen taşınır taşınmaz mal veya hak ya da alacak güvencesine “rehin hakkı” denilmektedir. Rehin hükümleri “Ticari İşletme Rehni Kanunu”nda düzenlenmiştir.

Taraflar; rehin verenler: tacir ve esnaf iken rehin alanlar: Kooperatifler, Kredili satış yapan gerçek ve tüzel kişiliğe haiz müesseseler, tüzel kişiliği haiz ve sermaye şirketi olarak kurulmuş kredi müesseseleridir(bankalar).

rehin işletmenin merkezindeki noterde yazılı rehin sözleşmesi hazırlanır. rehin sözleşmesi 10 gün içinde tescil ettirilir. kurucu niteliktedir.

Rehin sözleşmesine yazılmaması gerekenler; Gayrimenkul mal ve tesisatı, Kiracılık hakları, özel sicile kayıtlı taşınmazlar, işletme değerleri

Rehin sözleşmesine yazılması gerekenler; menkul mal ve tesisatı, ticaret unvanı, işletme adı,

Rehin sözleşmesinde yazılması ihtiyari olanlar; fikri ve sınai haklar.

Tacir ve Tacir Yardımcıları

1. Gerçek Kişi Tacir

Bir ticari işletmeyi, kısmen dahi olsa, kendi adına ve hesabına işleten kişi tacirdir. bu tanımdan hareketle “gerçek kişi tacir” sıfatının kazanılması için ticari işletmenin varlığı ile Ticari işletmenin- kısmen dahi olsa- kendi adına işletilmesi gerekir.

a. Tacir Yardımcıları

Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumunu ilan etmiş olan kimse fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.

Yasal temsilci tarafından işletilen işletmenin tacir sıfatı temsil edilene aittir. kimi kanunlarca ticari işletme açma ve işletme hakkına sınırlamalar getirilmiş veya tamamen ortadan kaldırılmıştır. Fakat bu yasaklara rağmen bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişilerde tacir sayılmaktadır.

b. Tacir Gibi Sorumlu Olanlar

Yasal temsilciler, iradi temsilciler, imzasıyla işletmeyi borç altına sokmaya yetkili olanlar, işletmesi olmadığı halde varmış gibi iş yapanlar tacir gibi sorumlu olanlardır. Külfetlere katlanırlar fakat nimetlerinden yararlanamazlar.

2. Tüzel Kişi Tacir

Ticaret Şirketleri üç grupta toplanır;

Ticaret şirketleri: Ticaret şirketleri kollektif, adi komandit, anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit limited şirket ve kooperatiflerden ibarettir.

Amacına Ulaşmak için Bir Ticari İşletme İşleten Dernek ve Vakıflar: Kural olarak dernek ve vakıflar ticari işletme işletse dahi tacir sıfatını kazanmazlar, ancak kamuya yararlı olmayan bir dernek veya vakıf ticari işletme işletiyorsa tacir sıfatını kazanır. Bir derneğin veya vakfın kamuya yararlı olup olmadığı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenir.

Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Kurulan Kurum ve Kuruluşlar: tacir kamu iktisadi teşekkülleridir.

3. Tacir Olmanın Sonuçları

Genel Sonuçlar

- Ticari işletmeyi 15 gün içinde ticaret siciline tescil ettirmek
- Ticaret unvanını kullanmak
- Defter ve belge tutmak
- Odalara kayıt yaptırmak
- İflasa tabi olmak
- Basiretli olmak
- Ücret ve cezada indirim talep edememek
- yapılan iş karşılığında fatura vermek

- Yapılan iş karşılığında teyit mektubu vermek
- Tacirin borçlarının ticari olması asıldır.

Özel sonuçlar

- Satış ve trampalarda özel hükümler uygulanır.
- Hapis hakkı doğar
- Uyuşmazlıkları ticari defter ve belge ile kanıtlamak zorundadır.
- Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbar ve ihtarlar; noter aracılığıyla taahhütlü mektupla, telgraf veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı e posta sistemi ile yapılır. Bu şekle uymak ispat şartlarıdır.

B. Tacir Yardımcıları

Tacirin kendi iradesi ile seçtiği, ticari işletmenin yönetimi, işletilmesi ve fiillerin yürütülmesi için tacire bağlı olarak veya bağımsız olarak faaliyet gösteren kişilere “tacir yardımcıları” denir.

1. Tacire Bağlı yardımcıları: Borçlar kanununda düzenlenmiştir. Tacirin emir ve otoritesi altındadır. Rekabet yasağına tabidirler. Tacir sıfatları yoktur.

a. Ticari Temsilci (Ticari Mümessil)

En yetkili tacir yardımcısıdır. Atanması açık veya örtülü olabilir. Ticaret siciline tescili şarttır. Ancak tescilin yapılmamış olması, mümessil sıfatını etkilemez. Mümessilin tescili bildirici tescil niteliğindedir.

Yetki Kapsamı; iyi niyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına, işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkilidir.

Kanunen Sınırlandırılması;

- Açıkça yetkilendirilmedikçe taşınmaz devredemez, sınırlı ayni hakla sınırlandırılmaz.
- İşletme konusu dışında tacir adına iş yapamaz.
- Ayrıca unvan seçemez işletmeyi devredemez, rehnedemez, ortak olamaz, işletmeye feshedemez.

İradi Olarak Sınırlandırma;

- Ticari mümessilin temsil yetkisi, merkez ya da bir şube işleriyle sınırlandırılabilir.
- Ayrıca birlikte imza kuralı ile birlikte sınırlama mümkündür.
- bu iki sınırlama durumu, ticaret siciline tescil edilmedikçe, iyi niyetli 3. kişilere karşı hüküm doğurmaz.

Ticari Mümessilliği Sona erdiren Haller

- İstifa
- Azil
- işletmenin devri
- Tarafların iflası

- işletmenin tasfiyesi
- Ticari mümessilin ölümü kısıtlanması

b. Ticari Vekil

- temsil yetkisi bulunmaz
- işletmeyi yönetmek veya işletmenin bazı işlerini yürütmek için yetkilidir.
- Kural olarak işletme dışında yetkisi bulunmaz
- Ataması açık veya örtülü olabilir.
- Ticaret siciline tescil gerekli değildir.
- Genel yetkili ticari vekil, işletmenin olağan işlerini yapabilir.

Ticari Vekilin Özel Yetki gerektiren İşlemleri

- kambiyo taahhüdünde bulunmak
- Ödünç para vb almak
- Kefil olmak
- Kredi çekmek
- işletme konusu dışında iş yapmak
- Ticaret unvanı seçmek
- Ortaklık yapısını değiştirmek
- dava açmak, açılmış davayı takip etmek
- Taşınmaz alım satımı ve sınırlı aynı halka sınırlanması vb

Ticari vekilin sona ermesi ticari mümessil gibidir.

c. Pazarlamacı (Seyyar Tüccar Memuru)

- Bu işi meslek edinmiştir.
- İşletme dışında görevlidir.
- Tacir adına, ticari işletmeyle ilgili işlerde aracılık eder.

Yükümlülükleri

- Talimatlara uyma
- Rekabet etmeme
- Bilgi verme
- İşverenin istemi üzerine işyerinde çalışma yükümlülüğü

Pazarlamacının Hakları

- Ücret isteme hakkı

- Tekel Hakkı
- Harcamaları isteme hakkı
- Hapis hakkı

Sona Ermesi

- Sürenin bitmesi
- Süresiz ise fesih bildirimi
- Haklı sebeple fesih bildirimi
- Ölüm

2. Tacire Bağlı Olmayan Yardımcılar

Konunun devamı için aşağıdaki linke tıklayabilirsiniz

Bağımsız Tacir Yardımcıları

Acente

Ticari mümessil, ticari vekil gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimseye denir.

Özellikleri

- Bağımsız tacir yardımcısıdır. Kendisine ait tacir sıfatı vardır.
- Acentelik ilişkisi sözleşmeye dayanır.
- Tekel hakkına sahiptir.
- Acentelik ilişkisi sürekli dir.
- Aracı acente ve sözleşme yapan acente olmak üzere iki türü vardır. * İş meslek edinmiştir.
- Gördüğü iş karşılığında ücret alır.
- Gerçek veya tüzel kişi olabilir.

Hakları

- Ücret isteme hakkı: Ücret, sözleşme hükümlerine göre, yoksa acentenin bulunduğu yerdeki ticari teamüle göre, yoksa oradaki Asliye Tic. Mah. Tarafından belirlenir. Acente, işlem yerine getirildiği anda ücrete hak kazanır ve ücretin doğumundan itibaren 3 ay içinde ve her halde sözleşmenin sona ermesiyle ücret ödenir.
- Faiz isteme hakkı
- Hapis hakkı
- Tekel hakkı
- Olağanüstü giderlerini isteme hakkı

Borçları

- Müvekkilin işlerini görme ve menfaatini koruma
- Bilgi verme
- Talimatlara uyma
- Önleyici tedbirler alma
- Müvekkiline ait parayı zamanında ödeme: Acente kendisinin teslim ettiği malların bedellerini almaya yetkilidir. Acente müvekkili tacire ait bu para ile acentelik sözleşmesi gereğince müvekkiline ait diğer paraları ona zamanında ödemek zorundadır. Acente müvekkiline ait olup paranın gönderilmesi veya teslim edilmesi gereken zamanda bunu yapmazsa o andan itibaren faiz ve gerekirse tazminat vermeye yükümlüdür.
- Rekabet etmeme: Rekabet yasağı sözleşmesi en çok 2 yıl için yapılır. Tacir rekabet sınırlaması sebebiyle acenteye uygun bir tazminat öder.

Yetkileri

- Her türlü ihtar, ihbar ve protestoları, müvekkil adına yapmaya ve kabule yetkilidir.
- Özel olarak yetkilendirilirse kambiyo taahhüdünde bulunabilir.
- Müvekkil adına, sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar için dava açmaya ve açılan davada taciri temsil etmeye yetkilidir.
- Müvekkilin özel veya yazılı izni veya vekaleti ile acente, bizzat teslim etmediği malların bedelini kabule ve bedelini ödemediği malları teslim almaya yetkilidir.
- Müvekkil taciri koruyucu beyanlarda bulunmak.

Türleri

- Aracı acente: Tacire bağlı sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde daimi bir surette ticari işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi meslek edinen kişidir. Tİ'K'de esas itibarıyla bu tür düzenlenmiştir. Müvekkil tacir ile arasındaki ilişki şekle tabi değildir.
- Sözleşme yapan acente (Akitçi) : Bir sözleşmeye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde daimi bir surette ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmeleri o işletme adına yapmayı meslek edinen kimsedir. Sözleşme yapma yetkisi yazılı olarak verilir. Müvekkil tacir ile arasındaki ilişki yazılı şekle tabidir.

Sona Ermesi: Sürenin dolması, fesih ihbarı (3 ay önceden), haklı nedenlerle fesih, iflas, ölüm, kısıtlanma.

Notlar

Acente, yetkisi olmadan veya yetki sınırını aşarak, müvekkil adına bir sözleşme yaparsa, müvekkil öğrenir öğrenmez icazet verebilir, vermezse acente sözleşmeden kendisi sorumlu olur. Aksi kararlaştırılmamışsa, müvekkil tacir, aynı yer ve bölgede, aynı zamanda, aynı ticaret dalı ile ilgili birden fazla acente atayamayacağı gibi, acente de birbiriyle rekabet halinde olan birden çok ticari işletme adına acentelik yapamaz.

Uyuşmazlıklar halinde uygulanacak hükümler.

- Aracı Acente: 1) TTK Acente hükümleri, 2) TBK Simsarlık hükümleri, 3) TBK Vekalet hükümleri
- Akitçi Acente: 1) TTK Acente hükümleri, 2) TBK Komisyonculuk hükümleri, 3) TEK Vekalet hükümleri

Acentelik sözleşmesinden doğan alacak hakları, 5 yıllık zamanaşımına tabidir.

Komisyoncu

Taşıma İşleri Komisyoncusu

- TTK'da düzenlenmiştir.
- Kendi adına, müvekkil hesabına eşya taşımaya yüklenen kişidir.
- Taşıma işi meslek edinilmiş olmalıdır.
- Kural olarak davalılar 1 yıllık zaman aşımına tabidir. Ağır kusur ve kastın bulunması halinde ise bu süre 3 yıldır.

Alım Satım Komisyoncusu

- BK'da düzenlenmiştir
- kıymetli evrak ve taşınır eşya alım satımını kendi adına müvekkil tacir hesabına yapan kişidir.
- İş meslek edinmiş olması gerekmez.
- Çıkacak uyuşmazlıklar 5 yıllık zamanaşımı süresine tabidir

KOMİSYONCUNUN BORÇLARI

- Bilgi verme ve sigorta borcu
- Özen borcu
- Vekâlet verenin belirlediği bedel: Müvekkil tacirin belirlediği bedelin altında mai satılamamasını ifade eder. Aksi halde zararları tazmin eder.
- Veresiye satma ve teslim almadan ödeme: Komisyoncu, müvekkil tacirin izni olmaksızın malı veresiye satar veya malı teslim almadan bedelini öderse, zararları tazmin etmekle yükümlüdür.
- İş tamamlama borcu: Komisyoncunun ücrete hak kazanması için, sözleşmeyi yapması yetmez, sözleşmenin ifasını da sağlamalıdır. Aksi halde ücrete hak kazanamaz.

Komisyoncunun Hakları

- Giderleri isteme hakkı
- Ücret hakkı
- Hapis hakkı

Sona Erme

- İşin tamamlanması
- Taraflardan birinin ölümü, kısıtlanması, iflası

- İstifa/Azil

Simsar-Tellal

- TBK’de düzenlenmiştir.
- Aracılık faaliyeti yapmayı üstlenmiştir.
- Simsarlık sözleşmesi kural olarak şekle tabi değildir. Ancak taşınmaz simsarlığında sözleşmenin yazılı şekilde yapılması gerekir.
- Kural olarak simsarin taciri temsil yetkisi yoktur.
- Simsar ile tacir arasındaki ilişki acenteden farklı olarak geçici niteliktedir.
- Simsar, sözleşmenin kurulması halinde ücrete hak kazanır. (Komisyoncudan farkı budur. Komisyoncu sözleşmenin kurulması ile değil, sözleşmenin ifası ile ücrete hak kazanır.)
- Kural olarak Simsar yaptığı masrafları isteyemez. Aksi kararlaştırılabilir.

Ticari İsimler- Ticaret Sicili- Ticari Defterler

Ticari İsimler

Ticaret unvanı kullanmak Türk Ticaret Kanunu ilgili madde gereğince, tacir olan herkese yüklenmiş bir külfettir. Ticari hayatta faaliyet gösteren her tacir, tacir sıfatını kazandıktan sonra 15 gün için ticaret unvanını seçip tescil ettirmek zorundadır. Tacirlerin unvanı isim soy isim ve zorunlu ek ve ihtiyari ekten oluşur.

Tüzel Kişi Tacirler için Ticaret Unvanı Şekilleri

Kollektif Şirket; Ortaklardan en az birinin adı soyadı

Adi Komandit Şirket; sınırsız ortaklardan en az birinin adı soyadı + şirketin türü

Anonim Şirket; Faaliyet konusu + şirketin türüdür. Gerçek kişi adı soyadı unvanda kullanılırsa şirket türünde kısaltma yapılamaz.

Limited Şirket; Faaliyet konusu + şirketin türüdür. Gerçek kişi adı soyadı unvanda kullanılırsa şirket türünde kısaltma yapılamaz.

Kooperatif; Faaliyet konusu + Kooperatif ibaresi

Dernek; Kamuya yararlı olmayan derneklerin ticaret unvanı derneğin adıdır. Derneğin adı kısaltılabilir ancak, ticaret unvanı olarak kullanıldığı yerlerde kısaltma yapılamaz. Kamuya yararlı derneklerde ise ticaret unvanı derneğin adının da bulunması koşuluyla ticari işletmenin unvanıdır.

Vakıf; Kamuya yararlı olmayan vakıfların ticaret unvanı vakfın adıdır. Vakfın adı kısaltılabilir ancak, ticaret unvanı olarak kullanıldığı yerlerde kısaltma yapılamaz. Kamuya yararlı vakıflarda ise ticaret unvanı derneğin adının da bulunması koşuluyla ticari işletmenin unvanıdır

Donatma İştiraki: Üçlü bir yapısı vardır; Donatanlardan birinin adı soyadı, geminin adı, şirketin türü

İşletme Adı

İşletme Adı

- Kullanımı zorunlu değildir.

- Kullanılıyorsa tescili zorunludur.
- İşletmeyi gösterir.
- Seçiminde serbest sistem esastır.
- Tek başına devredilebilir.

Ticaret Ünvanı

- Kullanımı zorunludur.
- Tescili zorunludur.
- Taciri gösterir.
- Seçiminde karma sistem esastır.
- Tek başına devredilemez.

Marka

Bir işletmenin mal ve hizmetlerinin bir başka işletmenin mal veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlamak amacıyla kullanılan her türlü işarettir. Marka mutlak ve nispi nedenlere aykırı olmamalıdır.

Markanın Mutlak Ret Nedenleri

- Herhangi bir ayırt edici gücü bulunmayan veya ticaret hayatında herkesin kullanımına açık tutulması gereken işaretlerin ya da halkı yanıltıcı, kamu düzenine, dini değerlere ve genel ahlaka aykırı düşen işaretler.
- Daha önce tescil edilmiş veya tescil başvurusu yapılmış bir işaret ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer işaretler. (Bu sebep aynı zamanda nispi ret sebeplerinde de vardır.) Örneğin; “adidas” markasına çok benzer “abidas” marka olarak tescil edilemez.
- Markanın esas unsurunu veya özel unsurunu oluşturan işaretler. Örneğin; bir kıyafet mağazası için “elbise” şeklinde bir marka olmaz.
- Herhangi bir hizmet cinsini veya hizmete ait bir meslek grubunun adını içeren işaretler. Örneğin; “doktor” diye bir marka olmaz.
- Herhangi bir malın doğal yapısından dolayı ortaya çıkan şekli içeren işaretler. Örneğin; bir lastik firması için lastiğin şekli marka olmaz.
- Mal veya hizmetin niteliği, kalitesi veya üretim yeri, coğrafi kaynağı gibi konularda halkı yanıltacak markalar. Örneğin; “İğdir Muzu” marka olarak kullanılamaz.
- Kamuyu ilgilendiren tarihi kültürel değerler bakımından halka mal olmuş ve ilgili mercilerin tescil izni vermediği armalar, amblemler veya nişanlar içeren markalar. Örneğin; Boğaziçi Köprüsü ismi de, resmi de marka olarak kullanılamaz.
- Dini değerleri ve sembolleri içeren markalar. Örneğin; “Cami” ismi de resmi de marka olamaz.
- Paris Sözleşmesi kapsamına giren ve yetkili mercilerce tescil izni verilmemiş markalar. Örneğin; “UNESCO” marka olarak kullanılamaz.
- Kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı markalar.

Nispi Ret Nedenleri

- Tescil edilmiş veya tescil için daha önce başvurusu yapılmış bir marka ile aynı olan ve aynı mal veya hizmetleri kapsayan işaretler.
- Tescil edilmiş veya tescil için daha önce başvurusu yapılmış bir marka ile aynı veya benzer işaretler.
- Marka sahibinin ticari vekili veya temsilcisinin, haklı bir gerekçe olmadan veya marka sahibinin izni olmadan. markanın kendi adına tescili için başvuruda bulunması.
- Tescil için başvurusu yapılmış bir markanın, başkasına ait kişi ismi, fotoğraf, telif hakkı veya herhangi bir sınai mülkiyet hakkını kapsaması.
- Tanınmış bir markanın başkası tarafından marka sahibinden izin alınmadan başka bir hizmette veya malda kullanılması.

Marka Türleri

Marka kullanmak isteyen işletme sahibi marka olmaya elverişli işaretinin tescilini talep etmelidir. Talep olmazsa tescil söz konusu olmaz. marka türleri; Hizmet markası, garanti markası, ortak markalar, bireysel (ferdi) markalar, ticaret markası.

Ticaret Sicili

Ticaret sicili, bir ticari işletmeye ait bilgilerin tutulmasına ve bu bilgilere ait ilişkilerin açıklanmasına hizmet eden müessesedir. Doğru tutulan ve üçüncü kişilere duyurulan sicil kayıtlarının asıl amacı aleniyeti sağlamaktır. Ticaret sicili, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın gözetimi ve denetiminde Ticaret ve Sanayi Odaları veya Ticaret Odaları bünyesinde kurulacak ticaret sicil müdürlüklerince tutulan resmi bir sicildir.

Ticaret sicili aleni sicillerdendir. Kayıtları herkes görebilir. Mevcut bir kaydın bilinmediği iddia edilmez.

Ticaret sicili teşkilatı, Ticaret Sicili Müdürlüğü, Ticaret ve Sanayi Odaları ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan oluşur. TTK'ya göre ticaret sicil işleri gümrük ve ticaret bakanlığının gözetim ve denetiminde Ticaret ve Sanayi odaları veya Ticaret odaları bünyesinde kurulacak Ticaret Sicili Müdürlüklerine bırakılmıştır.

Ticaret Sicili'ne tescil kural olarak, tacirin talebi üzerine yapılır. Ancak istisnai olarak ilgilinin talebi olmaksızın resmi bir makamın emriyle de tescil yapılabilir. Hangi hususların tescil edilmesi gerektiği veya tescilinin zorunlu olduğu kanun tarafından belirtilmiştir. Aynı zamanda tescil edilen hususların kanunda ve ilgili yönetmelikte aksine düzenlemesi yoksa Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmesi de gerekir.

İlgilinin talebi olmaksızın tescil edilmesi gereken bir hususun re'sen tescil edilmesi için kanunda belirtilmiş olması gerekir.

Tescilin Türleri

Kurucu Tescil; tesciledilen bir hususun doğması, tescil işlemine bağlı ise burada "kurucu tescil" vardır.

Bildirici tescil; varlık kazanma tescilden öncedir.

Kural tescilin bildirici etki doğurması iken, tescilin kurucu etki doğurması istisnadır.

Tescilin olumlu Etkileri;

- Tescili gereken bir hususun tescil edilmesi
- İlanı gereken bir hususun ilan edilmesi
- 3. kişilerin itirazlarının dinlenmemesi
- 3. kişilerin iyi niyetinin korunmaması tescilin olumlu etkisini ifade eder.

Tescilin Olumsuz Etkileri

- Tescili gereken bir hususun tescil edilmemesi
- İlan gereken bir hususun ilan edilmemesi
- Tescili gerekmeyen bir hususun tescil edilmesi
- İlanı gerekmeyen bir hususun ilan edilmesi
- 3. kişilerin itirazlarının dinlenmesi
- 3. kişilerin iyi niyetinin korunması ise tescilin olumsuz etkisini ifade eder.

Ticari Defterler

Ticari defter tutmadaki amaç işletmede mali nitelikte olan hareketleri tespit etmek, kaydetmek, bölümllemek, vergi usulu hakkında durum tespit etmek.

TTK'ya göre defter tutma yükümlülüğü tacirlere, tacir sayılanlara ve tacir gibi sorumlu olanlara tanınmıştır. Tacir sayılmayanlar esnaf ve küçük sanatkarlar TTK uyarınca defter tutma yükümüne dahil değildir.

Gerçek kişi tacirlerin tutmaları gereken zorunlu defterler; yevmiye Defteri, defter-i kebir, Envanter Defteridir. Tüzel kişi tacirlerin tutmaları gereken zorunlu defterler; yevmiye defteri, Defter-i kebir, envanter defteri, karar defteri

Zorunlu Defterler	Açılış onayı	Kapanış Onayı
Yevmiye Defteri	+	+
Envanter Defteri	+	—
Defter-i Kebir	+	—
Karar Defteri	+	+

Ticari defterler TTK'ya göre 10 yıl VUK'a göre 5 yıl saklanmalıdır.

Defterin ibrazı; herhangi bir uyuşmazlık veya inceleme durumunda yalnızca uyuşmazlıkla veya incelemeye ilgili olan kısımların inceleyecek olan kişinin emrine verilmesidir. Teslim ise tüm defter ve belgelerin incelenmesi için inceleyecek olan kişinin emrine verilmesidir.

Ticari Defterlerin Sahibi Lehine Delil Olması

Ticari defterlerin lehe delil olabilmesi için;

- Her iki tarafında defter tutma yükümlülüğüne tabi olması
- Ticari defterlerin eksiksiz ve usulüne uygun tutulmuş olması
- Defterdeki kayıtların birbirini doğrulaması
- Karşı tarafın aynı şartlara uygun olarak tutulmuş ticari defterlerindeki kayıtların bu kayıtlara aykırı olmaması
- Defter kayıtlarının aksinin herhangi bir kesin delille ispatlanmamış olması gerekmektedir.

Ticari Defterlerin Sahibi Aleyhine Delil Olması

Kanuna uygun surette tutulmamış ticari defterler sahibi lehine delil olamazken aleyhine delil olabilir.

Ticari İş ve Ticari Yargı

TTK'da sayılan işler ticari iştir. Bu işler şunlardır.

- TTK'da düzenlenen işlerden doğan davalar; haksız rekabet, cari hesap, kıymetli evraklar, şirketler ve benzeri ile ilgili davalar.
- TMK'da düzenlenen rehin karşılığında ödünç para verme işiyle uğraşanlar hakkındaki 962 ve 969. maddelerdeki hususlardan doğan davalar.
- TBK'da düzenlenen, malvarlığının veya işletmenin devralınması, birleşmesi, tür değiştirmesi hakkında, rekabet yasağı, yayın sözleşmesi, kredi mektubu, tür değiştirmesi hakkında, rekabet yasağı, yayın sözleşmesi, kredi mektubu, kredi emri, komisyoncu sözleşmesi, ticari vekil, ticari temsilci gibi tacir yardımcılar hakkındaki hükümlerden kaynaklı davalar ile havale saklama sözleşmesinden kaynaklı davalar.
- Fikri mülkiyet hukukundan kaynaklı davalar
- Ticari işletme rehnine ilişkin davalar
- İflas davaları
- Kooperatifler kanunu'ndan doğan davalar
- Finansal kiralama işlerinden doğan davalar

TTK'nın 3. maddesinde bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiillerin ticari iş olduğu hükme bağlanmıştır.

Tacirin işleri ticari iştir. Tüzel kişilerin tüm işleri ticari olmakla birlikte; gerçek kişilerin işlerinin iki istisnası vardır; Tacirin beyanı ve Halin icabı

Bir taraf için ticari iş niteliğinde sayılan fiil arada sözleşme varsa diğer taraf için de ticari iştir.

2. Ticari İş Olmanın Sonuçları

Teselsül Kuralı; iki veya daha fazla kişi, işlerinden yalnız biri veya hepsi için ticari bir iş dolayısıyla, diğer bir kimseye karşı birlikte borç altına girerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe müteselsilen sorumlu olurlar.

Zamanaşımı; Ticari hükümler koyan kanunlarda öngörülen zamanaşırı süreleri, kanunda aksine düzenleme yoksa, sözleşme ile değiştirilemez.

Faiz. Bir ticari iş sonucunda taraflar faiz isteyebilir. faiz önceden belirlenmemiş olsa dahi istenebilir. Ticari işlerde faiz miktarı dürüstlük kuralına aykırı olmamak şartıyla serbestçe belirlenebilir. Ancak adı işler açısından anapara faiz oranı mevzuat hükümlerine göre belirlenecek faiz oranının %50 fazlasını, yıllık temerrüt faiz oranı ile mevzuatta belirlenen faiz oranının %100 fazlasını aşamaz.

Ticari yargı

1. Ticari Hükümler

Mahkeme, hakkında bir ticari hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve adete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir. Buna göre TTK'da yer alan hükümler ile TTK dışında kalan ve bir ticari işletmeyi ilgilendiren özel hükümler "ticari hüküm"dür.

Uyuşmazlığa Uygulanacak Hüküm Sırası

- Ticari veya ticari olmayan emredici hükümler
- Emredici hükümlere aykırı olmayan sözleşme hükümleri
- Tamamlayıcı ticari hükümler
- Ticari örf adet, tacir sıfatına sahip olmayan 3. kişilere, ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır. Oysa ticari örf adet kuralları tacirler bilmese dahi onlara mutlak olarak uygulanır.
- Genel hükümler
- Hakim hukuk yaratması

Ticari Davalar

a. Mutlak Ticari Davalar

Tarafların tacir olup olmadığına bakılmaksızın ticari dava sayılan ve ticaret mahkemesinde görülen davadır. Mutlak ticari Davalar Şunlardır;

- Haksız rekabet, Cari hesap, kıymetli evraklar, şirketler ve benzeri ile ilgili davalar.
- TMK'da düzenlenen rehin karşılığında ödünç para verme işiyle uğraşanlar hakkındaki ilgili maddelerdeki hususlardan doğan davalar.
- fikri mülkiyet hukukundan kaynaklı davalar.
- TBK'da düzenlenen, mal varlığının veya işletmenin devralınması, birleşmesi, tür değiştirmesi, hakkında, rekabet yasağı, yayın sözleşmesi, kredi mektubu, kredi emri, komisyoncu sözleşmesi, ticari vekil, ticari temsilci gibi tacir yardımcıları hakkındaki hükümlerden kaynaklı davalar ile havale, saklama sözleşmesinden kaynaklı davalar.
- İflas davaları
- Kooperatifler kanunundan doğan davalar
- Finansal kiralama sözleşmesinden doğan davalar
- Ticari işletme rehnine ilişkin davalar

havale, vedia ve fikri ve sanat eserlerine ilişkin telif haklarından doğan davalar yarı nispi ticari dava niteliği taşır. Ticaret mahkemesinde görülür.

b. Nispi Ticari Davalar

Bu davaların ticari dava sayılması için iki şart gerekmektedir. Her iki tarafta tacir olmalı ve dava, her iki taraf içinde ticari iş sayılmalıdır. Nispi Ticari davanın ayırıcı özelliği iki tarafta tacir olmasıdır.

c. Yarı Nispi Ticari Davalar

Bir taraf için adi iş niteliği taşıyan davalardır. Kural olarak hukuk mahkemesinde görülür.

Haksız Rekabet ve Cari Hesap

Rekabet Yasası

Rekabet hakkının sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması neticesini doğuran, işletmenin menfaatini koruyan, ilgili kişilerin, işletme sınırlarını kötüye kullanılmamasını amaçlayan bir düzenlemedir.

- İşletme içi ilişkileri düzenler
- Sözleşmeden kaynaklanır.

Haksız Rekabet

haksız rekabet, rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen, aldatıcı veya dürüstlük kuralına aykırı davranışlardır.

- İşletme dışı ilişkileri düzenler,
- Sözleşmeden değil, rekabetten kaynaklanır.

Haksız rekabet için kusur şartı aranmaz. Unsurları;

- Tarafların rakip olma zorunluluğu bulunmaması
- Aldatıcı hareket veya dürüstlük kuralına aykırı bir davranışın mevcut olması
- Haksız rekabeti yapanın yarar sağlamasının şart olmaması
- Haksız rekabeti yapanın yarar sağlamasının şart olmaması
- Haksız rekabeti yapanın kusurunun aranmaması
- haksız rekabetten zarar görme şartının bulunmaması

Haksız Rekabet Durumları

Dürüstlük kuralına aykırı ticari uygulamalar;

- Kötüleme
- Yalan veya yanıltıcı bilgi vermek
- Aldatıcı unvan veya meslek adı kullanmak
- Karıştırılma (iltibas)
- Karşılaştırma
- Birden çok kez maliyetinin altında satış yapmak

- Saldırgan satış yöntemleri
- Bilgi, ticari unvanı veya ürün fiyatını gizleme
- Gerekli bilgileri açıklamama (tüketici kredilerinde)
- Eksik, yanlış bilgili sözleşme hükmü kullanma
- Başkasıyla yapılan sözleşmeyi ihlale veya sonlandırmaya yöneltme
- Yardımcılara haksız menfaat vaad etme
- Yardımcıları kandırmak suretiyle iş sınırları ifşa etmeye çalışma
- Sözleşmeden caymaya veya feshe yöneltme
- Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma
- Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı şekilde ifşa etme veya onlardan haksız yararlanma
- İş şartlarına uymama

Yargı Yolu

Tespit Davası: Olumlu veya olumsuz bir durumun (haksız rekabetin oluşup oluşmadığının) varlığının tespitine ilişkin açılan davadır.

Men Davası: haksız rekabete yol açan veya açacak olan hareketin önlenememesi veya sonlanması veya tekrara edilememesi için açılan davadır. Bu davada zaman aşımı yoktur.

Düzeltilme Davası; Haksız rekabetin yol açtığı durumun eski haline getirilmesi, haksız rekabette etkili olan araçların veya malların imhası amacıyla açılan davadır.

Maddi- Manevi Tazminat Davası; Haksız rekabetin oluşumunda “kusur”un varlığı tespit edilirse ve TBK’da belirtilen tazminat davası açma şartları oluşursa, maddi manevi zararın giderilmesi için açılan davalardır.

İhtiyari Tedbir; mahkemenin kesin hükmüne kadar geciktirilmesi tehlikeli ya da önemli bir zarara sebep olacağı anlaşılan durumlarda , ihtiyati tedbire karar verilerek tehlikenin zararın engellenmesine çalışılır.

Davacılar

- ekonomik faaliyetleri zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olanlar.
- Mesleki ve ekonomik birlikler ile tüketicinin ekonomik menfaatini koruyan sivil toplum kuruluşları ve kamusal kurumlar.
- Zarar görme şartı veya zarar görme tehlikesinin varlığı gerekir.

Davalılar

- Haksız rekabeti yapan kimse
- Adam çalıştıran
- Basın yayın iletişim ve bilişim kurumları

Cari Hesap

İki kişinin herhangi bir hukuki sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şeklinde çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı isteyebileceklerine ilişkin sözleşme cari hesap sözleşmesidir.

TTK'nın cari hesap hükmünden hareketle, bu sözleşmenin en temel fonksiyonu, taraflar arasındaki karşılıklı nakdi ödemelerin ve takasların önüne geçerek iş hayatında kolaylık sağlayan, gereksiz para hareketlerini ortadan kaldıran bir sözleşme olmasıdır.

Genel Özellikleri:

- Cari hesap sözleşmesi mutlaka yazılı yapılmalıdır.
- Sözleşmenin tarafları tacir olmak zorunda değildir. Herkes bu sözleşmeyi yapabilir.
- Cari hesap sözleşmesine kaydedilecek alacaklar mutlaka karşılıklı ve takası mümkün alacaklar olmalıdır.
- Bu sözleşme özel bir takas rejimidir.
- TTK'nın saydığı işlerden olduğundan bu konuda çıkacak uyuşmazlıklar "mutlak ticari dava" niteliğindedir.

Cari Hesapta Süreler

Hesap Devresi

- Kaydedilen hesapların taraflarca incelendiği borç kalemleri arasındaki farkın tespit edildiği devredir.
- Hesap devresinin süresi sözleşmeyle veya ticari teamülle belirlenebilir. belirlenmemişse, her takvim yılının son günü hesap kapatma günü sayılır.
- Hesap kapatılıp borç belirlendikten sonra, bakiye sonraki hesap devresine alacak olarak kaydedilir.
- Hesap devresi taraflarca belirlenmemişse, her takvim yılının son günü hesap devresi sayılır.
- Bakiyeyi alan taraf, aldığı tarihten itibaren 1 ay içinde itiraz etmezse bakiyeyi kabul etmiş sayılır.

Sözleşme Süresi

- Taraflar arasındaki sözleşmenin geçerli olduğu zamanı ifade eder ve taraflarca serbestçe belirlenebilir.
- Tarafların alacaklı- borçlu sıfatları sözleşmenin sonundaki hesabın kesilmesi ile yani sözleşme süresi sonunda belirlenir.

Cari Hesap Sözleşmesinin Hükümleri

a. Yenileme

Yenileme bir borcun tesisi suretiyle eski borcun ortadan kaldırılmasıdır. Yenileme gerçekleştiğinde alacaklı, alacağını eski borca tabi olmaksızın isteyebilir.

Herhangi bir kalem cari hesaba sadece kaydedilmiş olmaları borcun yenilendiği anlamına gelmez. Ancak, hesabın kesilmiş ve hesap sonucunun diğer tarafça kabul edilmiş olması durumunda borç

yenilenmiş olur. bakiyenin kabulü ile yenileme gerçekleşmiş olduğundan alacaklı, kabul edilen bakiyeyi, bakiyeyi meydana getiren alacaklar dikkate alınmaksızın isteyebilir.

b. Alacaklı Borçlu Sıfatı

Cari hesap sözleşmesinde taraflar; birbirlerindeki alacaklarını, sözleşme süre sonuna kadar. Karşılıklı olarak istemekten vazgeçtikleri için; cari hesap sözleşmesinin devam ettiği süre içinde taraflardan hiçbiri hukuken diğerinden alacaklı değildir, Alacaklı ve borçlu sıfatı sözleşme sonunda ortaya çıkar. Diğer bir ifadeyle, tarafların birbirlerindeki alacaklarını. Sözleşme süresinin sonuna kadar istemekten vazgeçmeleri neticesinde cari hesap sözleşmesi devam ettiği sürece başka bir şekilde tasarruf hakkına sahip değildirler. Buna göre taraflar alacaklarını; bakiyenin tespitine kadar devredemezler, haczedemezler, talep edemezler; bakiyenin tespitinden sonra ise bakiye. Ancak alacak olarak dermeyan edebilir. Sözleşme süresi içinde alacaklı ve borçlu sıfatı hukuken belli olmadığı için borçlunun temerrüdü düşünülemeyeceği gibi, cari hesabı teşkil eden kalemlerde zamanaşımı da işlemez. Türk Ticaret Kanunu'nun 77. maddesinde bahsedilen "bölünmezlik" prensibi de bu esasın neticesidir.

c. Bakiyenin Haczi

Cari hesaba geçirilen alacak ve borç kalemleri ayrılmaz bir bütün teşkil ettiğinden ve cari hesap kesilmeden önce taraflardan hiçbiri hukuken alacaklı veya borçlu sayılmayacağından; cari hesap süresince alacaklılar alacak kalemlerini haczettiremezler. Bir başka deyişle, cari hesap kesilmeden önce taraflardan hiçbiri alacaklı ve borçlu sayılmayacağından hesap kalemlerini de haciz ettirmek mümkün değildir. Bu sebeple haciz için bakiyenin tespitini beklemek gerekir.

Haciz halinde bakiye hemen istenemez. Haciz talep eden alacaklı, bakiyeden kendi alacağına karşılık gelen kısmın ödenmesini ancak hesap devresinin bitiminden sonra isteyebilir.

Cari Hesaba Geçirilemeyen Alacaklar

- Takası mümkün olmayan alacaklar
- Belirli bir amaca harcanmak veya ayrıca emre hazır tutulmak üzerine teslim olunan para ve mallardan doğan alacaklar
- Cari hesap sözleşmesinden önce mevcut olan alacaklar
- Tahsil edilmemiş ticari senetler

Cari Hesabın Sona Ermesi

- Belli süreli cari hesap sözleşmelerinde sürenin bitimiyle
- Belirsiz süreli cari hesap sözleşmelerinde taraflardan birinin fesih ihbarıyla
- Taraflardan birinin iflasıyla
- Taraflardan birinin ölümü ya da kısıtlanması halinde; diğer taraf, kısıtlamanın kanuni temsilcisi veya mirasçılar tarafından 10 gün önceden haber verilip, sözleşmenin feshiyle (bakiyenin ödenmesi hesap devresi sonunda istenebilir.)
- Bakiyenin hacziyle (Taraflardan birinin alacaklısı bakiyeyi haczettirir ve borçlu olan taraf 15 gün içinde haczi kaldırmazsa, diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir.)

Zamanaşımı

Cari hesap sözleşmesinde bakiyeyi isteme hakkı, 5 yıllık Zamanaşımına tabidir.

Anonim Şirket-İlkeler ve Esas Sözleşmesi

Anonim Şirket: Sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan, pay sahiplerinin, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumlu oldukları, halka açılma imkânının söz konusu olduğu, en az bir kişi ile kurulabilen bir sermaye şirkettir.

Türk ticaret kanununda düzenlenmiştir. Tüzel kişiliği vardır. Sermaye şirkettir. En az bir kişiyle kurulur. Ortakların 500'ü aşması durumunda haaş olur. Gerçek veya tüzel kişiler ortak olabilir. Asgari sermaye; esas sermayeli: 50.000 TL, kayıtlı sermaye 100.000 TL'dir. Sadece aynı ya da nakdi sermaye getirilebilir. Emek, ticari itibar, hizmet edimleri, vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olarak getirilemez. Kuruluş sözleşmesi nitelikli yazılı şekildir. Ortakların alacaklılara karşı sorumluluğu yoktur. Ortakların sorumluluğu; getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye ile şirkete karşı sorumluluktur. Ticaret ünvanında, faaliyet konusu ve türünün yazılması gerekir.

Anonim şirketler, halka açıklık yönünden kapalı anonim şirket ve halka açık anonim şirketler olarak ikiye ayrılırlar.

- Kapalı anonim şirketler, çoğunlukla aile şirketi görünümünde veya ortak sayısı az ve sermayesi düşük olan şirketlerdir.
- Halka açık anonim şirket ise hisse senetleri halka arz edilmiş veya arz edilmiş sayılan anonim şirketlerdir.

İki tip arasındaki fark, halka açık anonim şirketlere öncelikle SPK hükümlerinin, boşluk bulunan hallerde Tİ'K hükümlerinin uygulanmasıdır. Halka kapalı anonim şirketlere SPK hükümleri uygulanmaz, TTK hükümleri uygulanır. Halka açık anonim şirketler Sermaye Piyasası Kurulu'nun denetimine tabidir. Anonim şirketin, halka açık olması iki şekilde gerçekleşebilir:

1. Sermaye artırımları sırasında paylarını halka arz ederek halka açıklık statüsü kazanılır.

2. Paylarını halka arz etmemiş olsa bile, pay sahibi sayısı 500'ü aşan anonim şirketlerin pay senetleri halka arz etmiş sayılır ve böylece halka açıklık statüsü kazanılır. Halka açıklık statüsü kazanan anonim şirketlerin, 2 yıl içinde pay senetlerinin borsada işlem görmesi zorunludur.

- Sermaye yapısı bakımından anonim şirketler esas sermayeli ve kayıtlı sermayeli olmak üzere iki türe ayrılır. Esas sermaye sistemini benimsemiş anonim şirketlerin asgari sermayesi 50.000 TL, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan anonim şirketlerin asgari sermayesi 100.000 TL olması gerekir. Bu tutarlar Bakanlar Kurulunca artırılabilir.
- Esas sermayeli anonim şirketlerde sermayenin değiştirilmesi, ana sözleşme değişikliğini gerekli kılar ve bu konuda genel kurul yetkilidir.
- Kayıtlı sermayeli anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde, taban ve tavan sermaye aralığı gösterilir. Şirketin sermayesi bu iki aralık arasında olmak kaydıyla çıkarılmış sermaye adını alır. Çıkarılmış sermaye miktarının tavan sermayeye kadar arttırılması konusunda yönetim kurulu; tavan sermaye miktarının arttırılması için ise genel kurul yetkilidir. Böylece anonim şirketlere sermaye artırım kararı vermelerinde kolaylık sağlanmıştır. Yeni 1TK'ya göre kayıtlı sermaye sistemi, halka açık veya açık olmayan tüm anonim şirketlerde uygulanabilir. Kayıtlı sermaye sistemine geçebilmek için SPK'nın izni gerekir.

NOT: Anonim Şirket yeni TTK ile sadece “ani kuruluş sistemi” ile kurulabilir. Bununla birlikte eski uygulamada olan tedrici kuruluş sistemi kaldırılmıştır. Ani kuruluş, ortakların sermayenin tamamını taahhüt ettikleri kuruluş türüdür.

ANONİM ŞİRKETE EGEMEN OLAN İLKELER

- **Çoğunlukçu Yönetim İlkesi:** Anonim ortaklık çoğunluk ilkesine göre idare edilir. Bu ilke gereği genel kurulda oy çoğunluğuna sahip olanlar tarafından alınan kararlar, olumsuz oy verenleri ve toplantıya katılmayanları bağlar. Ancak, kanun koyucu azınlığı koruyucu hükümlere de yer vermiştir.
- **Sınırlı Sorumluluk İlkesi:** Anonim şirkette ortaklar, şirket borçlarından dolayı, doğrudan sorumlu olmazlar. Ortaklar şirkete karşı, getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarıyla sınırlı olmak üzere sorumludurlar. Bir ortak, şirkete karşı asli borcu olan sermaye taahhüdünü ifa etmiş ise, sınırlı sorumluluğu da sona ermiş olur. Şirketten alacağını tahsil edemeyen bir şirket alacaklısı, sermaye borcunu yerine getirmemiş ortaklara başvuramaz. Sermaye koyma borcunun ifasını ancak şirketin yönetim kurulu, şayet şirket iflas halinde ise iflas idaresi veya tasfiye halinde tasfiye memurları isteyebilir.
- **Sermayenin Korunması İlkesi:** Anonim şirket alacaklıları, ortaklara değil sadece anonim şirkete başvurabilirler. Bunlar karşısında anonim şirket tüm malvarlığıyla sorumludur. Bu sebeple alacaklıların tek güvencesini şirket malvarlığı oluşturur. Alacaklıların korunması için, hiç değilse değişken olan malvarlığının, sabit olan sermayenin altına düşmemesi gerekir. Böylece şirketin sermayesi olarak nitelendirilen miktarın, şirketin elinde bulunacak asgari malvarlığı olarak kalması sağlanmaktadır.
- **Devlet Denetimi İlkesi:** Dış denetim türü olarak devlet denetimi, organlara temsilci atama, bazı şirketler için kuruluş izni alma, genel kurullarda hükümet komiseri bulunma zorunluluğu, Bakanlık tarafından fesih davası açılabilmesi ve halka açık şirketlerde SPK’nın denetimi şeklinde ortaya çıkabilmektedir.
- **Kamuyu Aydınlatma İlkesi:** Özellikle halka açık anonim şirketlerde uygulama alanı bulan bir ilkedir. Küçük yatırımcının bilgilendirilmesi, bağımsız denetleme kuruluşlar tarafından denetlenmesi, internet sitesi açma yükümlülüğü getirilmesi bu amaca hizmet eden başlıca düzenlemelerdir.
- **Eşit İşlem İlkesi:** Eşit paya sahip ortaklar arasında, şirket organlarının, keyfi ve haksız olarak eşitsizlik yaratacak davranışlar kural olarak yasaktır. Bu ilkeden sapma, ancak şirketin amacını doğrulaması ve bütün pay sahiplerinin menfaatini gerektiriyorsa mümkün olur.

Anonim Şirket Esas Sözleşmesi ve sözleşmeye Yazılması Gerekenler

1. Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer
2. Şirketin işletme konusu
3. Şirketin sermayesi ile
4. pay senetlerinin anama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları
5. paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değeri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı

6. Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket karından sağlanacak menfaatler
7. Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar
8. Genel kurulun toplantıya çağırılma usulü, şirket süreli ise süresi, ilanların nasıl yapılacağı
9. Pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarı

Esas sözleşme hazırlandıktan sonra, noter şerhi ile onaylanır. Noter onayı ile kurucular arasında ön anonim şirket kurulmuş olur. Ön anonim şirket, kurucular arasında ortaya çıkan ve geçici nitelikte bir ilişkidir. Bu şirket kuruluş işlemleri devam eden anonim şirketin işlemleri tamamlanarak ticaret siciline tescille tüzel kişilik kazanıncaya kadar varlığını sürdürür. Ön anonim şirket halinde kurucular arasında anonim şirket hükümleri uygulanır. Ancak henüz tüzel kişilik kazanılmadığından, üçüncü kişilere karşı sorumluluk adi ortaklık hükümleri çerçevesinde uygulanır.

NOT: Sermayenin, şirketin kuruluşu sırasında tamamen taahhüt edilmiş yani kurucular tarafından üstlenilmiş olması gerekir. Üstlenilen bu miktarın en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, kalanı da şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmelidir.

NOT: Pay sahipleri, muaccel borçlarını ifa etmeden ve şirket geçmiş yıl zararlarını karşılayacak durumda olmadan şirkete borçlanamazlar.

NOT: Şirket, noter onayı tarihinden itibaren, üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.

- O Şirket esas sözleşmesinin tamamı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izniyle kurulacak olan anonim şirketlerde izin alınmasını, diğer şirketlerde noterde esas sözleşmenin onaylanması ile ön şirketin kuruluşunu izleyen otuz gün içinde şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur.
- Tescilden önce anonim şirket adına işlem yapanlar ve taahhütlere girişenler, bu işlem ve taahhütlerden doğrudan, sınırsız ve müteselsilen sorumludurlar. Ancak, işlem ve taahhütlerin, ileride kurulacak şirket adına yapıldığı açıkça bildirilmiş ve şirketin ticaret siciline tescilinden sonra üç aylık süre içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul edilmişse, yalnız şirket sorumlu olur. Şirketçe kabul olunmadığı takdirde bu işlemlerden kurucular sorumlu olurlar.

NOT: Kuruluştaki eksiklikler ya da kanun hükümlerine aykırılıklar alacaklıları, pay sahiplerini veya kamunun menfaatlerini önemli bir şekilde tehlikeye düşürmüş ise mahkemece şirketin feshine karar verilebilir.

Fesih davası, yönetim kurulu, pay sahipleri, ilgili alacaklılar ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından açılabilir.

Fesih davası şirketin ticaret siciline tescil ve ilanından itibaren üç aylık süre içinde açılmalıdır. Bu süre hak düşürücüdür. Dava şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde açılır. Dava şirket tüzel kişiliğine karşı açılır. Şirketi yönetim kurulu temsil eder. Ancak, yönetim kurulunun fesih davası açması halinde şirketi mahkemece tayin edilecek bir kayyım temsil eder.

Anonim şirketin kuruluşunda, “belgelerin doğru olmaması”, “esas sermaye hakkında yanlış beyanlarda bulunulması”, “aynı sermayeye değer biçilmesinde hile yapılması” hallerinde, zarar ortaya çıkmışsa tazminat davası açılabilir.

Tazminat davası; zarar gören şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri ya da şirket alacaklıları tarafından açılabilir. Dava şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde açılır. Sorumlu olanlara karşı tazminat isteme hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

NOT: Kurucular tarafından hazırlanması gereken tüm belgelere kuruluş belgeleri denir. Bunlar, sicil dosyasına konulur ve birer nüshaları şirket tarafından beş yıl süreyle saklanır. Kuruluş belgeleri şunlardır: Esas sözleşme, Kurucular Beyanı, Değerleme raporları ve Kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler.

Anonim Şirket Organları

Yeni TTK'ye göre anonim şirketin iki zorunlu organı vardır. Bunlar "Genel Kurul ve Yönetim Kuruludur." Denetim kurulu zorunlu organ olmaktan çıkarılmıştır.

Genel Kurul

- En üst düzey karar organıdır.
- Kural olarak her ortak, kaç adet payı varsa o kadar oy hakkına sahiptir.
- Temsil mümkündür.
- Genel kurul yılda en az bir defa faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde, (olağan toplantı) veya gerektiğinde (olağanüstü toplantı) toplanır.

A.Ş Genel Kurulunun Devredemeyeceği Yetkiler

1. Esas sözleşmenin değiştirilmesi
2. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, sayılan, süreleri ile huzur haklarının belirlenmesi, ibra edilmeleri, görevden alınmaları
3. Denetçinin seçimi ve görevden alınması
4. Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, dair kararların alınması
5. Şirketin feshi
6. Şirket malvarlığının satışı

Genel Kurul Toplantıları

Yeni yılın ilk 3 ayı içinde toplanır. (Emredici hüküm değildir.)

Genel Kurul çağrısı, esas sözleşmede gösterilen usullerle yapılır. Bu çağrı toplantıdan en az 2 hafta önce yapılır. Çağrı yer, saat, tarih ve gündemi mutlaka belirtilir.

Genel Kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olanlar

1. Yönetim Kurulu
2. Tasfiye halinde tasfiye memurları
3. Azlık pay sahipleri
4. Pay sahipleri

Azınlık (azlık) da toplantının yapılmasını noter kanalıyla Yönetim Kurulu'ndan isteyebilir. YK kabul ederse çağrıyı 45 gün içinde yapar, Reddeder ve öneriyi 7 gün içinde cevaplamazsa azlık bu hakkını mahkeme eliyle kullanır.

Genel Kurul Toplantılarına katılmaya Yetkili Olanlar

1. Yönetim kurulu üyeleri
2. Pay sahipleri
3. Pay sahipleri temsilcileri
4. Denetçi
5. Hükümet komiseri (Bakanlık Temsilcisi)
6. İntifa hakkı sahibi
7. Halka açık anonim şirketlerde SPK Temsilcisi

Not: Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan görüşmelerde oy kullanma hakkına sahip değildir.

Genel Kurul Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

Yeter Satı(nisap)	1. Toplantı	2. Toplantı	Karar
Kural (Basit Nisap)	Esas sermayenin en az ¼'ine sahip olanlar	Sayı şartı aranmaz	Salt Çoğunluk
Oy Birliği (En Ağır Nisap) • Tabiyet Değişikliği • Bilanço zararının karşılanması	Tamamı	Tamamı	Tamamı

Ağırlaştırılmış Nisap			
- Konunun değiştirilmesi - Şirketi fesih - İmtiyazlı pay çıkarma - Tasfiye aşamasında toptan mal satışı - Menkul kıymet çıkarma kararı - Şirket tescilinden itibaren 2 yıl içinde sermayenin 1/10'ini aşan miktarda bir işletme veya aynın devralınması, kiralanması kararı - Sermaye azaltımına gitme			
	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$

DİKKAT: Toplantı tutanağı toplantı başkanı ve hükümet komiseri tarafından imzalanmazsa geçersiz olur! Yönetim Kurulu da tutanağın noter onaylı nüshasını tescil ve ilan ettirir. İnternet sitesine koyar.

Genel Kurul Kararlarının Yaptırımı: Genel kurul kararlarının oluşabilmesi için iki kurucu unsur gereklidir: Birincisi genel kurul toplantısı yapılması, ikincisi toplantıda karar alınmasıdır. Kurucu unsurların eksikliği durumunda karar yokluk ya da mutlak butlan yaptırımına tabidir.

1. Yokluk: Kurucu unsurların herhangi birisindeki eksiklik durumunda, karar hiç doğmamış sayılır; yani baştan itibaren yoktur. Karar alınmadığı halde alınmış gibi gösterilirse, karar yokluk yaptırımına tabi olur.
2. Mutlak Butlan: Genel kurul kararı, emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ise ya da imkânsız ise mutlak butlanda sakattır, kesin hükümsüzdür. Yok veya batıl genel kurul kararları baştan itibaren hüküm doğurmazlar ve mahkemece resen dikkate alınırlar; defi olarak ileri sürülebilecekleri gibi süreye bağlı olmaksızın bir tespit davasının konusunu da oluşturabilirler.
3. İptal Edilebilirlik: Genel kurul kararının kurucu unsurlarında eksiklik bulunmamakta ancak karar kanun veya esas sözleşme hükümlerine veya dürüstlük kuralına aykırı nitelikte ise, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açılabilir. İptal davası açmaya yetkili kişiler; pay sahipleri, yönetim kurulu, kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluklarına sebep olacaksa her bir yönetim kurulu üyesi, intifa hakkı sahipleri ve halka açık anonim şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulu'dur.

İptal Davası Açmaya Yetkili Olanlar: Pay sahipleri, Yönetim Kurulu üyeleri, Yönetim Kurulu, intifa hakkı sahibi, HAAŞ larde SPK

Dava Sebepleri: Kanuna aykırılık, Sözleşmeye aykırılık, Dürüstlük kurallarına aykırılık

Yetkili Mahkeme: Asliye Ticaret Mahkemesi

Süre: Karar tarihinden itibaren 3 ay

NOT: Genel Kurul kararı “emredici hükümlere” aykırı ise butlanla sakattır, kanuna aykırı ise “iptal edilebilir.” Öğretide, ikisi arasındaki fark, emredici hükümlerin mutlak emredici hükümler ve nispi emredici hükümler diye ikiye ayrılmasıyla açıklanmaktadır. Şirketi korucuyu hükümler mutlak, ortakları koruyucu hükümler ise nispi emredici hükümler olarak değerlendirilmektedir. Mutlak emredici hükümlere aykırı kararlar mutlak butlanla sakattır, nispi emredici hükümlere aykırı kararlar ise iptal davasına konu olacaktır.

Genel kurulun batıl kararları özellikle şunlardır:

1. Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran kararlar.
2. Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran kararlar.
3. Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlar.

Yönetim Kurulu

- En az 1 kişiden oluşur.
- Görev süresi en çok 3 yıldır.
- Yeniden seçilebilir.
- Kural olarak Genel Kurul belirler. Ancak esas sözleşme ile atanabilir. kamu Tüzel Kişileri tarafından atama gerçekleştirilebilir. Yönetim Kurulu, kendisi boşalan üye yerine yeni bir kişiyi ilk genel kurulun oyuna sunmak şartıyla atayabilir.
- YK üyelerinin pay sahibi olması gerekmez.
- Gerçek kişiler de tüzel kişiler de YK üyesi olabilir.
- Yönetim kurulunun temel görevi, ortaklığı yönetmek ve temsil etmektir.
- Genel kurulun yetkisine girmeyen her husus yönetim kurulunun yetkisindedir. Yönetim kurulu, şirketin işletme konusu içerisinde kalmak koşuluyla kural olarak her konuda yönetime yetkilidir.

Yönetim Kurulunun Devredemeyeceği Görev ve Yetkiler

1. Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi 2 Şirket yönetim teşkilatını belirlemek
2. Finansal planlama için gerekli düzeni kurmak
3. Müdürleri atamak ve görevden almak
4. Pay, YK karar ve GK toplantı/müzakere defterlerini tutmak
5. Yıllık faaliyet raporlarını düzenlemek ve GK ye sunmak

6. Borca batıklık durumunun varlığı halinde mahkemeye bildirimde bulunmak

Yönetim Kurulu üyesi Olmanın Şartları

- Gerçek veya tüzel kişi olmak (Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur)
- Tam ehliyetli olmak (Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin)
- Seçilme engeli bulunmamak (Üyeliği sona erdiren nedenler, iflas, ehliyetinin kısıtlanması, gerekli kanuni şartları taşıyamaması vs.)
- Esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olmak.

UYARI: Yeni TTK'nın ilk şeklinde kabul edilen yönetim kurulu üyelerinden en az birinin Türk vatandaşı olması ve dörtten fazla üyeli yönetim kurullarında bir üyenin yüksek öğrenim görmüş olması Türkiye'de yerleşik olması şartları 26.6.2012 değişikliği ile yürürlükten kaldırılmıştır.

YK üyesi seçilemeyecek olanlar:

- Devlet memurları
- İflas etmiş olanlar
- Aynı şirkette denetçi olanlar .
- Daha önce YK üyesi ise ibra edilmemiş olanlar

YK Toplantı ve Karar

- YK, sözleşmede aksi belirtilmedikçe üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır, toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile de karar alır. Oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.
- Her üyenin 1 oy hakkı vardır, Üyeler birbirleri yerine oy veremezler.
- Üyeler toplantıya vekil aracılığıyla katılamazlar. .
- YK üyeleri kendilerinin, alt-üst soy, eş 3. Dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile ilgili toplantılara katılamazlar.

Yönetim Kurulu Üyesinin İdari ve Mali Hakları

İdari Haklar

- Yönetime Katılma Hakkı
- Şirketi temsil hakkı
- Genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakkı
- Bilgi alma ve inceleme hakkı

Mali Haklar

- Huzur Hakkı

- Ücret
- Prim ve ikramiye
- Yıllık Kardan pay

Yönetim Kurulu Kararlarının Yaptırımı

- Bir tespit davasıyla yönetim kurulu kararlarının butlanı özellikle şu hallerde istenebilecektir:
- Eşit işlem ilkesine aykırı olan
- Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen,
- Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmalarını kısıtlayan ya da güçleştiren
- Diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararlar.
- TTK'de yönetim kurulu kararlarının iptaline yer verilmemiştir.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirketi Temsili

Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından temsil olunur. Yönetim kurulu, temsil yetkisini kurul halinde ya da üyelerinden birine, birkaçına veya üye olmayan birine yetki vererek kullanabilir. Kendisine temsil ve icra yetkisi verilen yönetim kurulu üyesine murahhas üye, yönetim kurulu üyesi olmayan birine temsil yetkisi bırakılmışsa, o kişiye murahhas müdür denir. YK başkanı genelde murahhas üye ya da murahhas müdürdür ama bu zorunlu değildir.

Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir. Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar. Ancak üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilirse şirket işlemle bağlı olmaz.

Temsile veya yönetime yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden de şirket sorumludur. Ancak şirketin zararı ödedikten sonra ilgili üye ya da üyelere ödediği zararı rücu hakkı vardır.

Yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi, şube işleri veya birlikte temsille sınırlandırılabilir. Bu şekildeki sınırlandırmanın üçüncü kişiler bakımından geçerli olabilmesi için ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilanı gerekir. Birlikte temsil ya da şubeye özgüleme dışındaki konu, miktar vb. türünden sınırlandırmalar tescil edilse bile iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesi: Aşağıdaki durumlarda yönetim kurulu üyesinin üyeliği sona erer:

1. Görev süresinin dolması
2. İstifa (çekilme)
3. Azil (görevden alınma)
4. Yönetim Kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilmesi
5. Kısıtlanması
6. Üyelik için gerekli kanuni şartların yahut esas sözleşmede öngörülen niteliklerin yitirilmesi

Anonim Şirketlerde Pay ve Pay Sahipliği ve Sona ermesi

Anonim şirkette sermaye “paylara” bölünmüştür. Bu nedenle pay kavramı anonim şirketler bakımından temel kavramlardan biridir ve “esas sermayenin bir parçası” “pay senedi” ve “ortaklık sıfatından kaynaklanan hak ve yükümlülüklerin oluşturduğu bütün” anlamlarına gelmektedir.

Paya kanun gereği asgari bir değer konulmuştur. Bu değer bir kuruştur. TTK’ye göre her pay, sahibine en az bir oy hakkı verir.

Anonim şirket sermayesi paylara bölünmüştür ve bu paylar kural olarak eşittir. Ancak esas sözleşmeye hüküm konularak bir kısım paylara, diğerlerine oranla ek ve üstün bazı haklar tanınabilir. Kar payı, oy hakkı vs. gibi hususlarda üstünlük sağlanmış paylara imtiyazlı pay, üstünlük tanınmamış paylara ise adi pay denir. Bir paya kural olarak en çok 15 oy hakkı tanınabilir.

Sermaye artırımlarında, artırılan sermaye şirket içi kaynaklardan (kar, yedek akçeler vs.) karşılanıyor ise, artırılan kısım karşılığı çıkarılan paylar için ortakların herhangi bir bedel ödemesi gerekmez. Bu paylara bedelsiz paylar denir. Bedelsiz paylar sadece mevcut ortaklara dağıtılabilir. Buna karşılık, dış kaynaklardan sermaye artırımını yapıyorsa, çıkarılacak yeni paylardan almak isteyen mevcut ortakların ve üçüncü kişilerin, şirkete pay bedellerini ödemeleri gerekir. Bu paylara ise bedelli paylar denilir. Bedelli payların alınmasında, mevcut ortakların rüşhan (öncelik) hakkı vardır.

Azınlık (Azlık) Pay Sahipleri ve hakları

Anonim şirketlerde çoğunlukçu yönetim ilkesi geçerlidir. Fakat bu ilke mutlak olarak uygulanmaz. Kanun koyucu, önem verdiği bazı konularda, sermayenin belirli bir oranını temsil eden azınlık pay sahiplerini çoğunluğun baskısından kurtarmak için, onlara bazı haklar tanımıştır. Azınlık haklarını bireysel haklardan ayıran husus, bu hakkın kullanılabilmesi için şirkette belirli oranda paya sahip olma zorunluluğudur. Böylece bu hakkın kullanılması zorlaştırılmıştır. Azlık oranları aşağıdaki gibidir.

Olumlu Azlık Hakları

- Finansal tabloların müzarekesi ve buna bağlı konuların 1 ay sonra ertelenmesi
- GK kararlarına karşı iptal davası açma
- GK gündemine madde ekletme
- Özel denetçi atanmasını talep etme
- Haklı sebeplerle şirketin feshini isteme
- GK’yı olağanüstü toplantıya çağırma

Olumsuz Azlık Hakları

- Olumsuz oy kullanarak gerçekleşir.
- Şirket tabiyetinin değiştirilmesinin engellenmesi
- Bilanço zararının karşılanması engellenmesi
- Ortakların sermaye taahhütlerinin arttırılmasının engellenmesi
- Şirketin konusunun değiştirilmesi engellenmesi vb.
- Kurucuların, YK üyelerinin sorumlulukları açısından ibralarını engelleme

Anonim Şirketlerde Menkul Kıymetler

Menkul kıymetler, ortaklık veya alacaklılık hakkı sağlayan, belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri halinde çıkarılan ve şartları Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen kıymetli evraktır.

Anonim şirketlerce çıkarılan pay senetleri, ilmühaberler, intifa senetleri, tahvil, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler vs menkul kıymettir.

PAY SENEDİ: Pay senetleri nama veya hamiline olur. Esas sözleşmede payların türünün yazılı olması bir zorunluluktur. Hamiline yazılı pay senetleri pay defterine kaydedilmezler. Bu senetleri elinde bulunduran kimseler deftere kayıt olmaksızın pay sahibi sayılırlar. Sermaye borcu tamamen ödenmedikçe hamile yazılı pay senedi çıkarılamaz.

Payın devri, senedin nama ve hamile olmasına göre farklı hükümlere ve sonuçlara bağlanmıştır. Hamiline yazılı pay senetleri yalnızca zilyetliğin nakli ile devredilir. Nama yazılı paylar, ciro ve zilyetliğin nakli ile devredilebilen evraktır.

İNTİFA SENEDİ: İntifa senetleri, pay senetlerinden farklı olarak payı temsil etmeyen ve şirket hakları vermeyen kıymetli evrak niteliğinde senetlerdir. Sahibine yalnızca, kâra veya tasfiye artığına katılma ya da çıkarılacak yeni paylardan alma (rüçhan) hakkı sağlar. İntifa senetleri emre ve hamiline yazılı olabilir.

İLMÜHABER: AŞ kurulduğunda hisse senedi ile değiştirilmek üzere pay sahiplerine verilen kıymetli evrak.

TAHVİL: Halktan borç para toplamayı sağlayan senet.

KUPON: Muaccel olmuş kar payını gösteren belge.

İnfisah Halleri

- Sürenin sona ermesi (Süre geçmesine rağmen işlere devam edilmesi halinde belirsiz süreli hale gelir)
- İşletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi
- Esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesi
- Mahkemece şirketin iflasına karar verilmesi
- Kanunlarda öngörülen diğer inlisah hallerinden birisinin gerçekleşmesi
- Şirketin bir başka şirketle birleşmesi

Fesih Halleri

Genel Kurul Kararıyla Fesih: Fesih kararı sermayenin dörtte üçünü temsil eden pay sahiplerince alınır. **Mahkemece Fesih:** Şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa,) yönetim kurulunun, Gümrükve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir.

- Tasfiye, şirket malvarlığının paraya çevrilmesi, alacaklının tahsil edilip borçların ödenmesi, geriye bir miktar artarsa, bu miktarın tasfiye bakiyesi dağıtımı hükümlerince dağıtılması ve

şirket kaydının sicilden terkin ettirilmesi için yapılması gereken işlemlerin bütününe ifade eder.

- İflas dışındaki sona erme nedenlerinden biriyle tasfiye, tasfiye memurlarınca, iflasta ise iflas idaresince yapılır.
- Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır.
- Şirketin feshine mahkemenin karar verdiği hâllerde tasfiye memuru mahkemece atanır.
- Temsile yetkili tasfiye memurlarından en az birinin Türk vatandaşı olması ve yerleşim yerinin Türkiye de bulunması şarttır.
- Tüzel kişilik tasfiye işlemleri tamamlanana kadar devam eder, ancak unvanda "tasfiye halinde" ibaresinin yer alması gerekir, şirketin ehliyeti sınırlanır. Şirket tasfiye haline girdiğinden kural olarak yeni işlemlere ve faaliyetlere girilemez. Organlar varlıklarını sürdürür. Ancak, tasfiye sırasında şirket organlarının görev ve yetkileri sınırlanır.
- Tasfiyenin sona ermesi üzerine şirkete ait ticaret unvanının sicilden silinir ve 'İTSG'de ilan edilir; böylece anonim şirket tüzel kişiliği ortadan kalkar.

İbra

- İbra Sorumluluktan Kurtarma: İbra, yapılan işlemlerin hukuka uygun olduğunun ve şirket açısından işin gereğine uygun olduğunun, genel kurul tarafından beyan edilmesidir. Şirket, verdiği kararla ilgili kişilerin şirkete karşı sorumlu olmadığını ikrar etmektedir.
- Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve İbra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve İbra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve İbranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve İbra genel kurulca onaylanmaz.

Komandit Şirket

Türk ticaret kanununda düzenlenmiştir. Tüzel kişiliği vardır. Davacı/davalı olabilir. İflası istenebilir. Tacir sıfatı şirkete aittir. En az 2 gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulur. Komandite ortak gerçek kişi olmak zorundadır. Kollektif şirket hükümleri uygulanır. Emek dahil her şey sermaye olarak getirilebilir. Ancak, sadece komandite ortak emek, ticari itibar getirebilir. Komandite ortak 2. dereceden sınırsız, komanditer ortak 2. dereceden sınırlı sorumludur.

Komandite Ortak

Yönetim hakkı vardır. Oy hakkı, denetim hakkı, itiraz hakkı, rekabet yasağı, temsil yetkisi vardır. ticaret unvanına adı yazılmalıdır. Ortağın ölmesi durumunda şirketin fesih sebebidir.

Komanditer Ortak

Yönetim hakkı yoktur. Yönetim yetkisi kullanılırsa sınırsız sorumlu olur. Oy hakkı, olağan üstü işlemler; Şirketin sözleşmesinin değiştirilmesi, tür değiştirme, birleşme, bölünme halleri, ortak alınması, çıkarılması işlemlerinde komanditer ortağın oyuna başvurmak zorunludur. Ancak bu durum onu sınırsız sorumlu hale getirmez ve yönetime katılmalarına neden olmaz. Denetim hakkı vardır. İtiraz

hakki ve rekabet yasağı yoktur. Temsil yetkisi yoktur; Ticari mümessil, ticari vekil gibi hareket ettiğini belirtmeksizin şirketi temsil ederse 3. kişilere karşı sınırsız sorumlu olur.

Adı unvanda kullanılmaz. Aksi halde 3. kişilere karşı sınırsız sorumlu olur. Şirketin fesih olmasına neden olmaz.

Sermaye olarak eşya (ayın) koymuşsa, eşyaya bir değer biçilir, biçilen değer ile eşyanın gerçek değeri arasında fark varsa, sorumluluğu fark miktarınca 3. kişilere karşı genişler. Ortaklığa koyduğu sermayeyi haksız kar sağlamak için geri çeken komanditer ortağın sorumluluğu genişler.

Adi Şirket

Düzenlendiği kanun Borçlar Kanunudur. Tüzel kişiliği yoktur. İflası istenemez. Şirketin tüzel kişiliği olmadığından, tacir sıfatı ortaklara aittir. En az 2 gerçek veya tüzel kişi ile kurulur. Şirketin kuruluşu şekle tabi değildir. Emek dahil her şey sermaye olarak getirilebilir.

Şirketin tüzel kişiliği olmadığından, şirketin sorumluluğu yoktur. Bu durumda ortaklar birinci dereceden ve sınırsız olarak müteselsil sorumludurlar. Kural olarak bütün ortakların yönetim hakkı vardır. Ancak aksi kararlaştırılarak, yönetim hakkı ortaklardan bir veya birkaçına verilebileceği gibi ortak olmayan birine de bırakılabilir. Her ortağın yönetim hakkı vardır. Sadece yönetici ortakların itiraz hakkı vardır. Olağanüstü işlemlerde itiraz hakkı yoktur. Kural olarak oybirliği alınır.

Kural olarak eşittir. Aksi kararlaştırılabilir. Kâra ilişkin düzenlemeler zarar içinde uygulanır. Sermaye olarak emek koyan ortağın zararlardan sorumsuz olacağına dair anlaşma yapılabilir. Ancak bu anlaşma sadece ortaklar arası iç ilişkide geçerlidir. Bir başka ifadeyle 3.kişilere karşı hüküm ifade etmez.

Şirketin tüzel kişiliği olmadığından kendine has bir ticaret unvanı da yoktur. Her ortak rekabet yasağı hükümlerine tabidir. Ancak bu hüküm emredici değildir. Yani aksi kararlaştırılabilir.

Yöneticilerin Hak ve Yükümlülükleri

Haklar:

a. Giderler ve Üstlenilen Borçlar: Yöneticiler şirket işleri için yaptığı masraflara veya yüklendiği barlara diğer ortakların katılmasını isteyebileceği gibi, bu görevini yaparken uğradığı zararları da diğer ortakların paylaşmasını isteyebilir.

b. Ücret: Kural olarak, yönetici ortak bu görevi karşılığında ücret isteyemez. Aksi düzenlenebilir.

Yükümlülükler

Özen Gösterme: Yönetici ortak/lar. idarecilik görevini yaparken, diğer ortaklara kendi kusuruyla sebebiyet verdiği ıararlan, tazmin etmekle yükümlüdür.

Bilanço Çıkarma ve İşlerin Denetlenmesine izin Verme: Yönetici ortaklar yılda en bir defa hesap vermek ve kazanç paylarını ortaklara ödemek zorundadır. Hesap devresinin uzatılmasına ilişkin anlaşma geçersizdir. Her ortağın denetim hakkı vardır.

Yeni Orta Girmesi: yeni bir ortak alınması, bütün ortakların rızasına bağlıdır. Sözleşmede hüküm varsa her ortak dilediği zaman ortaklıktan çıkabilir. Sözleşmede hüküm yoksa oybirliği gerekir. Haklı nedenlerin varlığı halinde (rekabet yasağının ihlali gibi) ortaklıktan çıkarmak mümkündür.

İradi (Fesih)

- Ortakların kararı

- Ortaklardan birinin 6 ay önceden yapacağı fesih ihbarı
- Mahkeme kararı

Kendiliğinden (İnfisah)

- Amacın gerçekleşmesi
- Amacın İmkânsız hale gelmesi
- Sürenin sona ermesi
- Ortaklardan birinin ölmesi (aksi kararlaştırılabilir)
- Ortaklardan birinin iflası, kısıtlanması veya tasfiyedeki payının haczedilmesi

Yöneticilerin hak ve yetkileri sona erer. Tasfiye tüm ortaklar tarafından yapılır. Ortaklar tasfiye işlerini yürütmesi için tasfiye görevlisi atayabilir. Ortaklar bu konuda anlaşamazlar“ her bir ortak mahkemeden tasfiye görevlisi atamasını talep edebilir. tasfiye görevlisinin ücreti ortaklar veya gerektiği hallerde hâkim tarafından belirlenir.

Adi şirkette ortakların kendi aralarında açacağı davalar beş yılda zamanaşımına uğrar.

Kollektif Şirket

Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiştir. Tüzel kişiliği vardır. Davacı/Davalı olabilir. İflası istenebilir. Tacir sıfatı şirkete aittir. En az 2 gerçek kişi ile kurulur.

Kuruluş Şekli

Şirketin kuruluşu şekle tabidir. Sözleşme yazılı şekilde yapılır. Sözleşme notere onaylatılır. Onaylatılan sözleşme 15 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil edilir. Şirket sözleşmesinde eksiklik bulunması halinde adi şirket hükümleri uygulanır. Aşağıdaki hususlar şirket sözleşmesine yazılmalıdır:

- Ortakların adları, soyadları, yerleşim yerleri ve vatandaşlıkları
- Şirketin kollektif olduğu
- Şirketin ticaret unvanı ve merkezi
- Sermayenin türü, niteliği ve miktarı
- Şirketi temsile yetkili kişilerin bilgileri

Emek dahil her şey sermaye olarak getirilebilir. Ortaklar şirket borçlarından dolayı Sınırsız, Müteselsilen ve 2.dereceden sorumludur. Kural olarak bütün ortakların yönetim hakkı vardır. Ancak aksi kararlaştırılarak, yönetim hakkı ortaklardan bir veya birkaçına verilebileceği gibi ortak olmayan birine de bırakılabilir.

Yönetim yetkisi sözleşmeyle verilmişse geri alınması ancak sözleşme değişikliği ve oybirliği ile yapılır. Oybirliği sağlanamazsa haklı sebeplerin varlığı halinde yönetim yetkisinin kaldırılması hakimden istenebilir. Yönetim yetkisi sözleşme ile sonradan ortaklar kararı ile verilmişse ortakların çoğunluğunun kararı ile yetki kaldırılabilir Yöneticilerin şirket işlerini görürken işledikleri haksız fiillerden şirket sorumludur. Her ortağın bir oy hakkı vardır.

Şirketi temsile kimlerin yetkili olacağı şirket sözleşmesinde belirtilmelidir. Ayrıca bu kişilerin birlikte mi tek başına mı temsil yetkisine sahip olduğu da belirtilmiş olmalıdır. Temsilcilerin yetkileri, şube işleri ile ve birlikte temsil olarak sınırlandırılabilir. Sınırlama ticaret siciline tescil ve ilan edilmişse herkesin bildiği kabul edilir.

Sadece yönetici ortakların itiraz hakkı vardır. Olağanüstü işlemlerde hiçbir ortağın itiraz hakkı yoktur. Şirket sözleşmesinin değiştirilmesine ilişkin kararlar oybirliği ile; diğer kararlar ise aksine hüküm yoksa ortakların çoğunluğu ile alınır.

Yönetici ortaklar, şirketin faaliyet dönemi sonunda, kanun hükümlerine uygun finansal tablolar hazırlarlar, imzalar ve ortaklar genel kurulunun onayına sunar. Finansal tablolar ortakların çoğunluğunun onayı ile kesinleşir.

Ticaret unvanı kullanmak zorunludur. Unvan, Ortaklardan en az birinin ad-soyad ve şirket türünün yazılmasıyla oluşur. "Ahmet Kevgir Kollektif Şirketi" gibi. Her ortak rekabet yasağı hükümlerine tabidir. Ancak bu hüküm emredici değildir. Yani aksi kararlaştırılabilir.

Rekabet Yasağı Halleri

- Ortak kendi şirketinin fiilen uğraştığı bir işi kendi adına yapamaz.
- Ortak kendi şirketinin fiilen uğraştığı bir işi başkası adına yapamaz.
- Ortak kendi şirketinin fiilen uğraştığı bir işle aynı işi yapan başka bir şirkete sınırsız sorumlu ortak olamaz.

Rekabet Yasağının Yaptırımı

- Tazminat
- Yapılan işlerin şirket adına yapılmış sayılması
- Ortağın ihraç edilmesi
- Ortaklığın feshinin istenmesi

Rekabet Yasağına ilişkin talepler, ihlalin öğrenilmesinden itibaren 3 AY, her halde işlemin yapılmasından itibaren 1 yıl içinde zamanaşımına uğrar. Her ortağın denetim hakkı vardır.

Ortaklar Arası Değişim

Yeni bir ortak alınması, bütün ortakların rızasına bağlıdır. Sözleşmede hüküm varsa her ortak dilediği zaman ortaklıktan çıkabilir. Sözleşmede hüküm yoksa oybirliği gerekir.

Ortaklıktan Çıkarılma:

- Ortağın iflası
- Ortağın kişisel alacaklısının şirketin feshini istemesi
- Belirsiz süreli şirketlerde ortağın şirketin feshini istemesi
- Haklı sebep
- Ortağın kişisel alacaklısının şirketin süresinin uzatılmasına itiraz etmesi

Ortağın Ölümü: Kural olarak ölüm şirketin sona ermesine neden olur. Ancak; ortaklar bunun aksini düzenleyebilir. Bu durumda mirasçılarının durumuna bakılır. Sözleşmede Hüküm Yoksa; şirket

sözleşmesinde ölen ortağın mirasçılarıyla devam edeceğine ilişkin hüküm yoksa, diğer ortakların oybirliği ile verecekleri karar ile şirket mirasçılarla devam edebilir. Mirasçı devam etmek istemezse payı ödenerek ortaklıktan çıkarılabilir. Sözleşmede Hüküm Varsa;

Hüküm mirasçılarla devam edilmeyecek ise; Mirasçının payı verilir ve şirket diğer ortaklarla devam eder.

Hüküm mirasçılarla devam edilecek ise; şirketin ortaklar ve mirasçılar arasında kolektif şirket olarak devam edeceği konusunda hüküm varsa, mirasçılar devam edip etmemekte serbesttirler. Mirasçılar kararlarını 3 ay içinde vermek zorundadırlar. Bu süre içinde mirasçılar komanditer gibi sorumludurlar. Mirasçıların kararı devam etmek ise ortaklar bunu kabul etmek zorundadırlar. Ancak mirasçılar komanditer olarak devam etmek istiyorlarsa, ortaklar bu durumu kabul etmek zorunda değildir. Çünkü bu durum şirket türünün değiştirilmesi anlamına gelir. 3 AY içinde karar vermeyen mirasçılar kolektif ortak sıfatını alırlar.

İradi (Fesih)

- Ortakların kararı (oybirliği)
- Ortaklardan birinin 6 ay önceden yapacağı fesih ihbarı
- Mahkeme kararı
- Ortaklardan birinin kişisel alacaklısının fesih talebi

Kendiliğinden (İnfisah)

- Amacın gerçekleşmesi
- Amacın imkânsızlaşması
- Sürenin sona ermesi
- Şirketin iflası
- Şirketin başka bir şirketle birleşmesi
- Şirket sermayesinin tamamı veya 2/3'ünün azalması
- Ortaklardan birinin ölmesi (aksi kararlaştırılabilir)
- Ortaklardan birinin iflası, kısıtlanması veya tasfiyedeki payının haczedilmesi.

Şirketin sona ermesini ortaklar tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdürler. İflas durumunda bu görev iflas memuruna aittir. Şirketi yönetmeye yetkili olanlar, sona ermiş şirket adına ve hesabına işlem yapamazlar. Tasfiye memuru; şirket sözleşmesiyle, ortakların oybirliği ile kararıyla ve mahkeme tarafından atanabilir. Tasfiye memuru ortaklar arasından veya üçüncü kişilerden olabilir. Atanan memur ortakların oybirliği ile azledilebilir. Oybirliği gerçekleşmezse ortaklardan biri mahkemeden haklı sebep göstererek memurun görevden alınmasını isteyebilir. .

Şirketi temsil yetkisi, tasfiye memurlarına aittir. Olağan işlem ve işlerle sınırlı olmak koşuluyla, sulha, feragate, kabule ve tahkime gidebilir.

Tasfiye memurunun görevini yaparken işlediği haksız fiillerden dolayı şirket de sorumludur. Tasfiye memuru ortaklar arasından seçilmiş ise ücret alamaz. Tasfiye memurlarına karşı zamanaşımı 5 yıldır.

Kıymetli Evrak Hukukuna Giriş ve Kambiyo Senetleri

Hak ile senedin birbirinden ayrı olarak devredilemediği ve hakkın senetten ayrı olarak ileri sürülemediği evraklardır. Sınırlı sayıda düzenlenmiştir. Ağırlaştırılmış şekil şartlarına tabidir. Soyutluk ve sebebe bağlılık ilkesi geçerlidir.

Türleri

Alacak Senetleri: Poliçe, çek, bono, tahvil.

Ortaklık Hakkı Veren Senetler: Anonim ve Paylı Komandit şirketlerde pay senetleri ve ilmhahaberler.

Eşya Hukuku Senetleri: Makbuz senedi, varant, (Rehin belgesi) , konşimento (Deniz taşımacılığında, bir malın gemiye teslim edildiğini gösteren belge), ipotekli borç senedi, irat senedi, rehinli tahvilat.

İpotekli borç senedi, Rehinli tahvilat ve İrat senedi Medeni Kanunda Düzenlenmiştir.

Katılma Senetleri: İntifa senetleri, tahvil, kupon, talon

Kurucu Nitelikli Kıymetli Evrak: Hakkın senedin düzenlenmesiyle ortaya çıktığı türdür. (Çek bono poliçe)

Bildirici Nitelikli Kıymetli Evrak: Daha önce var olan hakkı gösteren kıymetli evrak. (Pay senetleri, irat senetleri, ipotekli borç senetleri)

Soyut (Mücerret) Kıymetli Evraklar: Senetle senedin düzenlenmesine neden olan hukuki ilişki arasında bir bağın bulunmadığı senetlerdir. Senedi doğuran hukuki ilişkideki sakatlıklar senedi etkilemez. (Çek, Bono, Poliçe)

Sebebe Bağlı (illi) Kıymetli Evrak: Senet ile senedin düzenlenmesine neden olan hukuki ilişki arasında bir bağın bulunduğu senetlerdir. Senedi doğuran hukuki ilişkideki sakatlıklar senedin geçerliliğini etkiler. (Pay senedi, taşıma senedi, sigorta poliçesi, makbuz senedi, varant)

Nama Yazılı Kıymetli Evraklar: Belli bir kişinin adının yazılı olduğu türdür. alacağın devri + teslim ile devredilir.

Not: Emre yazılı bir senedin, nama yazılı hale getirilebilmesi için senet üzerine, düzenleyen tarafından; "menfi emre kaydı" yazılmalıdır. Bir başka ifadeyle, senet üzerine "ciro edilemez, emre yazılı değildir" gibi kayıtlar yazılmalıdır.

Nama Yazılı Düzenlenemeyecek Kıymetli Evraklar: Banka bonoları / Banka Garantili bonolar/ Finansman bonoları

Emre Yazılı Kıymetli Evrak: Senedin ilk alacaklısının adının yazılı olmak?birlikte ayrıca onun emrine kaydı taşıyan (ya da bazı hallerde bu kayıt var sayılan) senettir. Bono, poliçe ve çekte bu kayıt var sayılır. Dolayısıyla başka bir şekil verilmiş (nama ya da hamiline) değilse kanunen emre yazılı senet olarak kabul edilir. Emre yazılı senetler, ciro+ teslim ile devredilebilir.

Emre Düzenlenemeyecek Kıymetli Evraklar

- Pay senetleri
- ipotekli borç senetleri
- İrat senetleri
- Rehinli tahvil
- Katılma İntifa senetleri

Hamile Yazılı Kıymetli Evrak: Senedi taşıyan kişinin hak sahibi sayıldığı türdür. Teslim ile devredilir. Hamiline Düzenlenemeyecek Kıymetli Evraklar; Makbuz senedi, Varant, Poliçe, Bono

NOT: Nama ve emre yazılı senetler, ancak tüm hak sahiplerinin onayı ile hamiline hale gelir. Hamiline yazılı senetlerin nama ve emre dönüştürülmesinde de aynı kural geçerlidir.

Kambiyo Senetleri

Özellikleri

- Kanunen emre yazılıdır.
- Ağırlandırılmış şekil şartlarına tabidir.
- Faiz öngörülebilir. (Sadece Görüldüğünde ödeme vadeli ve Görüldüğünden belli bir gün sonra ödeme vadeli poliçelerde yapılabilir.)
- Düzenleyen tarafından el ile imzalanmış olmalıdır. (Islak imza)
- Düzenleyenin tam ehliyetli olması gerekir. Tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetsizlerin yerine yasal temsilcileri kambiyo taahhüdü bulunabilir. Sınırlı ehliyetliler ise yasal danışmanın oyu ile düzenleyebilir.
- Kurucu niteliğe sahiptir.
- Senette imzası bulunanların sorumluluğu müteselsildir.
- Ticari mümessil kambiyo taahhüdünde bulunabilir.
- Ticari vekil özel olarak yetkilendirilmedikçe kambiyo taahhüdünde bulunamaz.
- Yetkisi olmaksızın bir kimse adına kambiyo taahhüdünde bulunan kimse bizzat kendisi sorumludur.
- Yetkisiz temsilcinin düzenlediği senetten dolayı Ödeme yapması ona ayrıcalık hakkı kazandırmaz. Halef olma hakkı vermez.

Kıymetli Evrak Hukukuna Giriş ve Kambiyo Senetleri

Hak ile senedin birbirinden ayrı olarak devredilemediği ve hakkın senetten ayrı olarak ileri sürülemediği evraklardır. Sınırlı sayıda düzenlenmiştir. Ağırlandırılmış şekil şartlarına tabidir. Soyutluk ve sebebe bağlılık ilkesi geçerlidir.

Türleri

Alacak Senetleri: Poliçe, çek, bono, tahvil.

Ortaklık Hakkı Veren Senetler: Anonim ve Paylı Komandit şirketlerde pay senetleri ve ilmühaberler.

Eşya Hukuku Senetleri: Makbuz senedi, varant, (Rehin belgesi) , konşimento (Deniz taşımacılığında, bir malın gemiye teslim edildiğini gösteren belge), ipotekli borç senedi, irat senedi, rehinli tahvilat.

İpotekli borç senedi, Rehinli tahvilat ve İrat senedi Medeni Kanunda Düzenlenmiştir.

Katılma Senetleri: İntifa senetleri, tahvil, kupon, talon

Kurucu Nitelikli Kıymetli Evrak: Hakkın senedin düzenlenmesiyle ortaya çıktığı türdür. (Çek bono poliçe)

Bildirici Nitelikli Kıymetli Evrak: Daha önce var olan hakkı gösteren kıymetli evrak. (Pay senetleri, irat senetleri, ipotekli borç senetleri)

Soyut (Mücerret) Kıymetli Evraklar: Senetle senedin düzenlenmesine neden olan hukuki ilişki arasında bir bağın bulunmadığı senetlerdir. Senedi doğuran hukuki ilişkideki sakatlıklar senedi etkilemez. (Çek, Bono, Poliçe)

Sebebe Bağlı (illi) Kıymetli Evrak: Senet ile senedin düzenlenmesine neden olan hukuki ilişki arasında bir bağın bulunduğu senetlerdir. Senedi doğuran hukuki ilişkideki sakatlıklar senedin geçerliliğini etkiler. (Pay senedi, taşıma senedi, sigorta poliçesi, makbuz senedi, varant)

Nama Yazılı Kıymetli Evraklar: Belli bir kişinin adının yazılı olduğu türdür. alacağın devri + teslim ile devredilir.

Not: Emre yazılı bir senedin, nama yazılı hale getirilebilmesi için senet üzerine, düzenleyen tarafından; “menfi emre kaydı” yazılmalıdır. Bir başka ifadeyle, senet üzerine “ciro edilemez, emre yazılı değildir” gibi kayıtlar yazılmalıdır.

Nama Yazılı Düzenlenemeyecek Kıymetli Evraklar: Banka bonoları / Banka Garantili bonolar/ Finansman bonoları

Emre Yazılı Kıymetli Evrak: Senedin ilk alacaklısının adının yazılı olmak?birlikte ayrıca onun emrine kaydı taşıyan (ya da bazı hallerde bu kayıt var sayılan) senettir. Bono, poliçe ve çekte bu kayıt var sayılır. Dolayısıyla başka bir şekil verilmiş (nama ya da hamiline) değilse kanunen emre yazılı senet olarak kabul edilir. Emre yazılı senetler, ciro+ teslim ile devredilebilir.

Emre Düzenlenemeyecek Kıymetli Evraklar

- Pay senetleri
- ipotekli borç senetleri
- İrat senetleri
- Rehinli tahvil
- Katılma İntifa senetleri

Hamile Yazılı Kıymetli Evrak: Senedi taşıyan kişinin hak sahibi sayıldığı türdür. Teslim ile devredilir. Hamiline Düzenlenemeyecek Kıymetli Evraklar; Makbuz senedi, Varant, Poliçe, Bono

NOT: Nama ve emre yazılı senetler, ancak tüm hak sahiplerinin onayı ile hamiline hale gelir.Hamiline yazılı senetlerin nama ve emre dönüştürülmesinde de aynı kural geçerlidir.

Kambiyo Senetleri

Özellikleri

- Kanunen emre yazılıdır.
- Ağırlaştırılmış şekil şartlarına tabidir.
- Faiz öngörülebilir. (Sadece Görüldüğünde ödeme vadeli ve Görüldüğünden belli bir gün sonra ödeme vadeli poliçelerde yapılabilir.)
- Düzenleyen tarafından el ile imzalanmış olmalıdır. (Islak imza)

- Düzenleyenin tam ehliyetli olması gerekir. Tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetsizlerin yerine yasal temsilcileri kambiyo taahhüdü bulunabilir. Sınırlı ehliyetliler ise yasal danışmanın oyu ile düzenleyebilir.
- Kurucu niteliğe sahiptir.
- Senette imzası bulunanların sorumluluğu müteselsildir.
- Ticari mümessil kambiyo taahhüdünde bulunabilir.
- Ticari vekil özel olarak yetkilendirilmedikçe kambiyo taahhüdünde bulunamaz.
- Yetkisi olmaksızın bir kimse adına kambiyo taahhüdünde bulunan kimse bizzat kendisi sorumludur.
- Yetkisiz temsilcinin düzenlediği senetten dolayı Ödeme yapması ona ayrıcalık hakkı kazandırmaz. Halef olma hakkı vermez.

Polİçe

Polİçe belirli bir kişi emrine, diğer bir kişiye verilen ödeme yetkisini kapsayan bir senettir. Polİçe üç taraflı ilişkiyi düzenleyen bir senettir. Senedi düzenleyen keşideci, bir kişiye borçlu iken diğerinden alacaktır. Keşideci alacaklı olduğu kişiye hitaben düzenlediği senedi borçlu olduğu kişiye teslim eder. Borçlu senedi kabul ettiğinde keşideci aradan çekilmiş olur. Borçlu isterse borcunu keşideciye veya diğer alacaklıya ödemekte serbesttir.

Unsurları:

- Polİçe kelimesi yazılmalıdır. Senet başka dille yazılmış ise o dildeki karşılığı yazılmalıdır. (Polİçe kelimesi yazılmamışsa “emre yazılı havale” sayılır.
- Belirli bir bedelin kayıtsız şartsız ödeme emrini içermelidir.

Uyarı: Bedel hem yazı hem de rakam ile yazılmış ve çelişiyorsa, yazı ile yazılan geçerlidir. Bedel yalnız yazı ile ya da yalnız rakam ile yazılmış ve bunlar çelişiyorsa En az olan geçerlidir.

- Keşidecinin adı ve soyadı yazılmalı ve imzası bulunmalıdır. Yazılmamışsa hükümsüzdür. (Birden çok düzenleyen varsa sorumluluk müteselsildir.
- Keşide tarihi yazılmalıdır. Yazılmamışsa hükümsüzdür.
- Lehtarın adı soyadı yazılmalıdır. Yazılmamışsa hükümsüzdür. Muhatabın adı yazılmalıdır.

Uyarı: Muhatap ancak ödemeyi kabul ettiği zaman asıl borçlu sayılır. Gerçek veya tüzel kişi olabilir. Hayali bir kimse de muhatap olarak gösterilebilir.

Keşide yeri yazılmalıdır. Yazılmamışsa, Keşidecinin adının bulunduğu yerdeki yer ismi keşide yeri sayılır. (alternatif şart) Burada da yer ismi yoksa hükümsüzdür.

Ödeme yeri yazılmalıdır. Yazılmamışsa muhatapın adın bulunduğu yer ödeme yeri sayılır(Alternatif şart). Burada da yer ismi yoksa hükümsüzdür.

Zorunlu olmamakla beraber Polİçede 4 tip vade vardır;

- Belli bir günde ödeme vadeli

- Görüldüğünde ödeme vadeli (1 yıl içinde ibraz edilmelidir) Kabul için ibraz zorunludur.
- Görüldüğünden belli bir süre sonra ödeme vadeli (1 yıl içinde ibraz edilmelidir) kabul için ibraz zorunludur.
- Keşide tarihinden belli bir süre sonra ödeme vadeli

Hangi tip vadeli olduğu belirtilmemişse görüldüğünde ödeme vadeli sayılır. (Azami 1 yıl içinde gösterilmelidir.)

AÇIK (BEYAZ) POLİÇE

Unsurları tam olmayan, verildiğinde şekil unsurları yönünden eksik olan ve bu eksikliklerin giderilmesi konusunda senedi veren tarafından, senedi alanın yetkili kılındığı bir poliçedir. Anlaşmaya uygun doldurulan senet geçerli bir poliçe olur.

Uyarı, Eğer senedi dolduran tarafın bu konuda yetkisi yoksa ortaya çıkan poliçe eksik poliçedir.

POLİÇEDE KABUL VE RED

KABUL

Poliçede yazılı tutarın lehtara ödenebilmesi için muhatabın poliçeyi kabul etmesi gerekir. Kabul kural olarak kayıtsız şartsız yapılmalıdır. Poliçeyi kabul eden muhatap artık poliçenin gerçek borçlusu olur. Kayıtsız şartsız kabulün iki istisnası vardır.

- Kısmi Kabul: Poliçede yazılı tutarın tamamının değil bir kısmının kabul edilmesidir. Muhatabın kısmi kabul teklifi reddedilemez.
- Adresli Poliçe: Muhatap poliçede yazılı tutarı ödeyeceğini ancak başka bir adreste ödeyeceğini ifade etmektedir.

Uyarı: Ödeme yerini muhatap değiştiriyorsa adresli poliçe, keşideci değiştiriyorsa ikametgahlı poliçe olur.

RED

Poliçenin muhatap tarafından kabul edilmemesidir. Red durumunda iki durum söz konusu olur. Hamil, muhataba vadeden önce veya vadede gitmiş olabilir.

Vadeden Önce Gelmişse

hamilin elinde bulundurduğu poliçenin muhatabına poliçenin vadesinden önce gitmiş olması ve muhatabın poliçeyi kabul etmediği beyan etmiş olması durumudur. Bu durumda hamil poliçeyi kendisine verene keşideciye kabul etmeme protestosu çeker.

Vadede Gidilmişse

Hamilin elinde bulundurduğu poliçenin muhatabına poliçenin vadesinde gitmiş olması ve muhatabın poliçeyi ödemeyeceğini beyan etmiş olması durumudur. Bu durumda hamil poliçeyi kendisine verene ve keşideciye 2 iş günü içinde ödememe protestosu çeker.

Uyarı: Hamilin ihbar süresi 4 iş günü, cirantanın ise 2 iş günüdür.

Uyarı: Ödememe protestosu çekmeyen kişi başvurma hakkını kaybeder.

Başvurma Hakkının Kapsamı

Hamil ve Cirantaların poliçenin ödenmemesi veya kabul edilmemesi durumunda talepte bulunabilecekleri haklarını ifade eder. Böylesi bir durumda hamil veya ciranta;

- Asıl alacağı
- Faiz
- Protesto masrafları
- Komisyon isterler. komisyon tutarı hamil için binde 3, ciranta için binde ikidir.

Poliçe Zamanaşımı

HAMİLKEŞİDECI= 3 YIL

HAMİLCİRANTA= 1 YIL

CİRANTA.CİRANTA= 6 AY

RET RET: Poliçeye bağlı bir borcun başka bir poliçe ile ödenmesidir.

AVAL

- Poliçe borcunun garanti altına alınmasıdır.
- Garanti altına alan kimseye avalist denir.
- Aval, poliçenin ön yüzüne atılan imza ile gerçekleşir.
- Kısmi avallik geçerlidir.
- Avallik kimin için verilmişse onun için kurulmuş ve geçerli sayılır.
- Avalist, senedin hükümsüzlüğüne ilişkin defileri ileri süremez.
- Tek taraflı bir taahhüttür.
- Ödeme yapan avalist halef olmaz.
- Özel bir kefalet türüdür ancak Borçlar Kanunundaki kefalet hükümlerine tabi değildir.

Poliçede Ciro İşlemleri

Temlik (Bir Hakkın Başkasına Geçirilmesi): Poliçe kanunen emre yazılı kıymetli evraktır. Fakat iradi veya kanun hükmü gereği olarak nama yazılı senet haline dönüşebilir. Temlik beyanı poliçeden ayrı bir kâğıt üzerine konulabileceği gibi, poliçe üzerine de yazılabilir (TTK, 599-II).İkinci halde temlik şerhi ciro sayılır. Emre yazılı bir senedin temlik yolu ile devri, bir temlik sözleşmesine dayanır ve devredenin yerini, senedini devralan alır.

Ciro: Poliçe, emre yazılı senet olarak alacağın temlikinden çok ciro ve teslim yoluyla devrolunur. Bu kaide poliçe açıkça emre yazılı olmasa dahi uygulanır. Cironun, poliçe veya poliçeye ekli “alonj” denilen bir kâğıt üzerine yazılması ve ciranta (ciro eden kişi) tarafından imzalanması gerekir. Genellikle ciro senedin arka tarafına yazılmaktadır. Ancak, beyaz cironun poliçenin arka tarafına yazılması şartı vardır. Uygulamada, ciro; poliçenin arka yüzüne, kabul ve aval ise; poliçenin ön yüzüne yapılır. Ciro, tam ve beyaz olmak üzere iki şekilde yapılabilir.

Tam ciro: Tam ciroda, ciranta poliçeyi ciro edeceği kimsenin adını, soyadını ve ödeyiniz ibaresini yazar ve imzalar.

Beyaz (açık) ciro: Beyaz ciroda, ciranta poliçenin arka yüzüne sadece ödeyiniz ibaresini yazar ve imzalar.

Ciroların Sınıflandırılması

Temlik Ciro: Temlik ciro ile poliçeden doğan ciro edilene geçer, ancak bu hakların devri için sadece ciro yeterli değildir. Ayrıca poliçenin de teslimi gerekir. Cironun üzerinde “bedeli teminattır” veya “tahsil içindir” gibi kayıtların bulunmaması halinde, yapılan ciro temlik ciro hükmünde sayılır. Bankalar, cironun “... bankası emrine ödeyiniz. Bedeli alınmıştır.” şeklinde bir kayıtla kendi emirlerine yapılmasını isterler. Bu şekilde ciroya “temlik ciro” denir.

Tahsil ciro: Poliçe bedelinin bir başka kimse tarafından tahsil edilmesini sağlamak amacıyla yapılan ciroya “tahsil ciro” denir. Ciro, “bedeli tahsil içindir”, “kabz içindir”, “vekaleten” deyimlerini veya sadece vekalet vermeyi ifade eden herhangi bir kaydı taşırsa hamil, senetten doğan bütün hakları kullanabilir, fakat o senedi ancak tahsil ciro şeklinde tekrar ciro edebilir.

Rehin ciro: Ciro, “bedeli teminattır”, “bedeli rehindir” gibi bir kaydı taşırsa, hamil poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir. Ancak, kendisi tarafından yapılan ciro, tahsil ciro hükmündedir. Senetten sorumlu olanlar, kendileriyle ciranta arasında doğrudan doğruya mevcut olan ilişkilere dayanan itirazları, hamile karşı ileri süremezler (bankanın poliçeyi devralırken bilerek borçlunun zararına davranması hariç).

Bono (Emre Yazılı Senet)

Keşideci ile lehtar arasında ikili bir ilişkiyi ifade eden bir hakkın söz konusu olduğu senettir. Kayıtsız şartsız belli bir bedelin ödenmesi vaadini içerir. Kredi aracıdır. Düzenleyen ve varsa avali asıl borçlu, yararlanan ve cirantalar ile avalleri başvuru borçlusudur. Bonoda kabul yoktur. Hamiline düzenlenemez. Muhatap yoktur. Rehin ciro ile devredilir.

Zamanaşımı

- Hamil.....Keşideci 3 YIL
- Hamil Ciranta 1 YIL
- Ödeme yapanın kendisinden öncekilere karşı... 6 AY

UNSURLARI

- Bono veya Emre Yazılı Senet kelimesini içermelidir. (Senet başka bir dilde yazılmışsa o dildeki karşılığı yazılmalı)
- Kayıtsız şartsız belirli bir bedeli ödeme vaadini içermelidir. (Poliçe ve Çekte Ödeme Emri yazar)
- Lehtarın (yararlananın) adı yazılmalıdır. Yazılmamışsa batıldır.
- Düzenleme tarihi yazılmalıdır. Yazılmamışsa batıldır.
- Ödeme yeri yazılmalıdır. Yazılmamışsa keşidecinin adının bulunduğu yerde yer ismi varsa o yer ödeme yeri sayılır. Orada da yoksa batıldır. (Alternatif şart)
- Keşide yeri yazılmalıdır. Yazılmamışsa keşidecinin adının bulunduğu yerde yer ismi varsa o yer keşide yeri sayılır. Orada da yoksa batıldır. (Alternatif Şart)
- Keşidecinin adı yazılmalıdır.

Diğer hükümler poliçeye ilişkin hükümlerdir.

Çek

Ticaret hayatının vazgeçilmez unsurlarından birisi olan çek, sağladığı olanaklarla ödeme işlemlerini kolaylaştıran bir araçtır. Çek; hesap sahibinin yani keşidecinin bir muhataba yani bankaya karşı düzenlediği, üzerinde yazılı olan belli bir tutarın, çekte adı yazılı olan kişiye yani lehtara ödenmesi talimatını (emrini) içeren kıymetli bir evraktır.

Çek defteri, banka tarafından gerekli kurallara uygun olarak kişiye özel bastırılan çek yapraklarını içermektedir. Her bir çek yaprağının üzerinde, kişinin vergi kimlik numarası, hesabın bulunduğu şubenin adı ve hesap numarası gibi zorunlu bilgiler yer alır. Çek sahibinin banka ile arasında bir çek sözleşmesi yapılmış olmalıdır.

Çek nakit para yerine kullanılabilen bir ödeme aracıdır. Bu anlamda çek, üzerinde adı yazılı kişiye banka hesabında bulunan belli bir tutarın ödenmesi için bankaya verilen talimatı içeren kıymetli bir evraktır.

Çekte kabul yoktur. Keşideci, Lehtar ve Muhatap (BANKA) olmak üzere Bum bir ilişkidir. Çekte vade yoktur. Vade konulmuşsa vade geçersiz çek geçerlidir. Görüldüğünde ödenir. Çekte ibraz süreleri vardır. Kayıtsız şartsız belli bir bedelin ödemesi emrini içerir. Çekin ödenmemesi durumunda poliçe ve bonoda olduğu gibi protesto çekilmez. Rehin Ciro su ile devri yapılamaz. Zaamnaşımı 3 yıldır. Emre, Nama ve Hamiline düzenlenebilir. Faiz şartı koyulmaz. Faiz yazılmışsa faiz geçersiz, çek geçerlidir.

UNSURLARI

- Çek kelimesi yazılmalıdır. Türkçe dışında bir dille düzenlenmişse o dildeki karşılığı yazılmalıdır. Kayıtsız şartsız belirli bir bedelin ödenmesi emrini içermelidir.
- Muhatabın ticaret unvanı yazılmalıdır (BANKA). Ödeme yeri gösterilmelidir. Yazılmaması çeki geçersiz kılmaz. Bu durumda muhatabın (Bankanın) ticaret unvanı yanında gösterilen yer ödeme yeri sayılır. Düzenleme tarihi gösterilmelidir. Yazılmamışsa batıldır.
- Çeke faiz kaydı konamaz. Koyulmuşsa faiz şartı geçersiz çek geçerli sayılır. Çeke sorumluluktan muafiyet kaydı konulamaz.

Uyarı: Takvimleri farklı olan iki yer söz konusu ise düzenleme günü, ödeme yerindeki takvimin onu karşılayan gününe dönüştürülür.

- Düzenleme yeri gösterilmelidir. Yazılmamışsa keşidecinin adının bulunduğu yerdeki yer düzenleme yeri sayılır (ALTERNATİF ŞART). Orada da yer yoksa batıldır.
- Keşidecinin el ile atılmış imzası gerekir.

ÇEKİN DEVRİ

- Ciro + Teslim ile devredilir.
- Ciro kayıtsız şartsız yapılmalıdır. Şart konmuşsa şart geçersiz çek geçerli sayılır.
- Kısmi ciro yapılamaz.
- Ciro ibraz süreleri içinde yapılmalıdır.

Uyarı: Çekte aval vermek mümkündür ancak MUHATAP (BANKA) AVAL VEREMEZ.

ÇEKTE İBRAZ SÜRELERİ

- Düzenleme yeri ile ödeme yeri aynı ise ibraz süresi 10 GÜN
- Düzenleme yeri ile ödeme yeri aynı değil ise 1 AY
- Düzenleme yeri ile ödeme yeri aynı kıtada ise 1 AY
- Düzenleme yeri ile ödeme eri ayrı kıtalar ise 3 AY

Uyarı: Akdeniz'e sahili olan ülkeler aynı kıtada sayılır. İbraz süresi 1 AY

Not: Çekten cayma ancak ibraz süreleri geçtikten sonra gerçekleşebilir. Çekten cayılmamışsa ibraz süresi geçmiş olsa dahi muhatap çeki ödeyebilir. Yani banka ibraz süresi geçmesine rağmen cayılmayan çeki ödeyip ödememe konusunda serbesttir.

KARŞILIKSIZ ÇEK

Banka, karşılıksız çıkan çeki ibraz eden hamile, süresinde ibraz edilen her yaprağı için;

Çekin karşılığı hiç yoksa

Çek bedeli 1.290 TL ve üzerinde ise 1.290 TL

Çek bedeli 1.290 TL altında ise çekin bedelini öder

Çekin karşılığı kısmen varsa

Çek bedeli 1.290TL üzerinde ise, çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığa ilave olarak 1.290TL

Çek bedeli 1.290TL altında ise, çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığı 1.290TL'ye tamamlar

Uyarı: Karşılıksız çek düzenleyen kimseye artık hapis ceza verilmeyecek, hapis cezasının yerine Cumhuriyet Savcısı tarafından idari ceza uygulanacak. Adli kayıt sicili tutulmayacak. Karşılıksız çekten dolayı idari ceza alanlar, 10 YIL süreyle çek düzenleyemeyecek ve çek hesabı açtıramayacaklar. Bu sürenin sonunda merkez bankasındaki sicil kendiliğinden silinecek.